

ॐ नमः नमः

१९७७ र.

Строго поверително
от особена важност

Екз. № — А/Г-82

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

другаря СТАНКО ТОДОРОВ

Д О К Л А Д

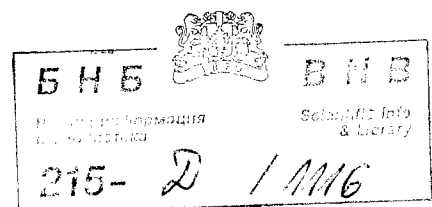
от проф. ВЕСЕЛИН НИКИФОРОВ, председател на Българската народна банка

ОТНОСНО: годишния отчет за
дейността на банко-
вата система през
1977 година

Другарю Председател,

Съгласно чл. 50 от Устава на Българската народна банка представям Ви отчет за дейността на Българската народна банка Българската външнотърговска банка и Държавната спестовна каса през 1977 година.

През отчетната година цялостната дейност на банките бе насочена за изпълнение на мащабните задачи, поставени от Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия за разгърнато и ускорено изграждане на зрелия социализъм в нашат родина, за превръщане в живо дело стратегическият девиз на конгреса за високо качество и висока ефективност във всичко

и навсякъде, за решаване на задачата, поставена от Пълския пленум (1976 г.) на централния комитет на партията за издигане равнището на субективния фактор в съответствие с новите условия и възможности на икономиката и обществото като цяло. Много усилия бяха положени и за решаването на проблемите, свързани с подобряването на планирането и усъвършенствуването на социалистическата организация на труда, съобразно с новите постановки, разработени от др. Тодор Живков в докладната му записка до Политбюро на ЦК на БКП от 26 август 1977 година.

При тези именно условия и повишени изисквания се развиваха и утвърждаваха през отчетния период планово-регулирущите, координиращите и контролните функции на банковата система. Особено внимание бе отделено за прилагането на новия подход в планирането; за изпълнението на програмите за намаляване дела на незавършеното строителство и икономия на капитални вложения, за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства и за ускоряване на паричното обращение; за въздействие и съдействие за изпълнение на качествените показатели в народното стопанство; за по-нататъшното усъвършенствуване на валутно-финансовите, платежно-разчетните и кредитните отношения с другите страни и за подобряването на административното и общественото обслужване на социалистическите организации и на населението.

1. ПАРИЧНО ОБРАЩЕНИЕ

Емисионно-касовата дейност на Българската народна банка през 1977 година се осъществяваше планомерно в условията на по-нататъшно нарастване на икономическата мощ на страната и повишаване ефективността на общественото производство. През отчетната година банката изпълняваше успешно функциите си в областта на планирането и регулирането на паричното обращение, осигуряваше нормално с налични пари процесите на разширеното социалистическо възпроизводство.

Динамиката и структурата на постъпленията и плащанията на банката в налични пари, които образуват основната част от паричните доходи и разходи на населението и определят изменението на масата на парите в обращение през 1977 г., могат да се видят от данните за изпълнението на касовия план за 1977 година. (Таблица № 1)

Таблица № 1
(в млн. лева)

Показатели	1975 г. отчет	1976 г. отчет	1976 г. в % към 1975 г.	1977 г.			1977 г. в % къ 1976 г.
				план	отчет	откло- нение от плана	
А	1	2	3	4	5	6	7
ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ:							
• Оборот	5687,7	6046,1	106,3	6270,0	6260,3	- 9,7	103,5
Транспорт	366,0	373,2	102,0	402,0	400,5	- 1,5	107,3
Комунално-битови услуги	261,7	283,1	106,2	310,0	307,3	- 2,7	106,5
Културни, здравни и спортни мероприятия	46,2	47,9	103,7	50,0	50,2	+ 0,2	104,8
Данъци и такси	111,1	117,9	106,1	130,0	130,8	+ 0,8	110,9
Други постъпления	349,1	343,2	98,3	346,0	345,4	- 0,6	100,6
Всичко постъпления:	6621,8	7213,4	105,7	7508,0	7494,5	- 13,5	103,9
Емисионен резултат - пускане на пари в обращение	164,0	179,5	-	250,0	249,4	- 0,6	-

А	1	2	3	4	5	6	7
<u>ПЛАЩАНИЯ ЗА:</u>							
Заплати	4961,7	5147,0	103,7	5190,0	5163,1	- 26,9	100,3
Помощи и обезщетения	510,2	536,0	105,1	550,0	546,6	- 1,4	102,4
Селскостопански произведения	78,3	101,5	129,6	103,0	105,1	+ 2,1	103,5
ПТТ станции	154,3	217,2	140,8	300,0	299,5	- 0,5	137,9
Държавна спестовна каса	304,1	383,0	125,9	520,0	528,3	+ 8,3	137,9
Стопанско-оперативни и други разходи	341,9	352,7	103,2	335,0	339,5	+ 4,5	96,3
Други плащания	635,3	655,5	103,2	760,0	759,6	- 0,2	115,9
Всичко плащания:	6985,6	7392,9	105,8	7758,0	7743,9	- 14,1	104,7

Планът за общата сума на постъпленията в налични пари е изпълнен 99,8 %. При план в касите на банката да постъпят 7 508,0 млн. лева фактически постъпиха 7 494,5 млн. лева – 13,5 млн. лева по-малко. Планът за общата сума на плащанията също е изпълнен 99,8 %. При план 7 758,0 млн. лева от касите на банката бяха изплатени 7 743,9 млн. лева или 14,1 млн. лева по-малко.

В резултат на посоченото изпълнение на плана за общата сума на постъпленията и общата сума на плащанията, при план да пусне в обращение 250,0 млн. лева през 1977 година банката пусна в обращение 249,4 млн. лева или 0,6 млн. лева по-малко от плана. Програмата на банката за паричното обращение е изпълнена 100,2 %.

Независимо от това, че планът за емисионния резултат за 1977 година е изпълнен, масата на парите в обращение през отчетната година нарасна значително повече в сравнение с предшестващите години:

Таблица № 2

Г о д и н и	Емисионен резултат (в млн. лева)	Емисия на 100 лв. плащания на бан- ката (в лева)
1975	164,0	2,35
1976	179,5	2,43
1977	249,4	3,22

Докато средногодишно през шестата петилетка са пускани в обращение 140,0 млн. лева, през 1976 г. са пуснати в обращение 179,5 млн. лева, а през 1977 г. – 249,4 млн. лв. На всеки 100 лева плащания на банката, през годините на шестата петилетка не се върнаха обратно в касите й и увеличиха масата на парите в обращение 2,25 лева. През 1977 г. на 100 лева плащания на банката останаха в обращение и увеличиха масата на парите в обращение 3,22 лева.

През 1977 г. в касите на банковите клонове постъпиха от стокооборот 6 260,3 млн. лева срещу 6 048,1 млн. лева през 1976 г. Общата сума на постъпленията в налични пари от стокооборот (в банката, в ПТТ станции, в ДСК и използвани суми от постъпленията за изкупуване на селскостопански произведения) възлезе на 7 371,7 млн. лева, като е реализирано нарастване спрямо 1976 г. с 5,9 %. В същото време стокооборотът на дребно нарасна в сравнение с реализирания през 1976 г. с 3,5 %. През отчетната година бе преодоляна тенденцията на спадане на процента на инкасация, установила се през предшестващите години. Процентът на инкасация нарасна от 73,9% през 1976 г. на 80,2% през 1977 г. нарастването на процента на инкасация се обяснява главно с намаляването на абсолютния размер и на относителния дял на ведомствения стокооборот в реализирания стокооборот на дребно, видно от следните данни

Година	Стокооборот на дребно (в млн. лева)	Ръст в %	Ведомствен стокооборот (в млн. лева)	Ръст в %	Отн. дял на ведомствения стокооборот - (%) (4:2)
1975	8 255,6	108,2	934,2	111,3	11,3
1976	8 878,6	107,5	1 001,6	107,2	11,3
1977	9 196,4	103,5	951,5	95,0	10,4

Темпът на нарастване на стокооборота на дребно през 1977 г. е значително по-нисък от реализираните темпове през предшестващите години. Причините за ниския темп на нарастване на стокооборота на дребно са, от една страна, недостигът на редица стоки, и от друга – наличието на значителни количества залежали и труднопасируеми стоки.

Незадоволено бе потребителското търсене на някои мебели, вълнени и памучни тъкани, ризи, детско-юнишески облекла, кожени облекла, резервни части за леки коли, бойлери, самовари, електромеханични еднофазни двойнотарифни, електрически котлони, спортни и ловни материали и други. Продължи да се чувства недостиг от строителни материали и особено от цимент, тухли, керемиди, капази, дъшме и фаянсови плочки.

До голяма степен не бяха преодоляни недостатъците в асортиментната структура и качеството на стоковите фондове, поради което не бяха задоволени напълно потребностите на населението.

В недостатъчно количество бяха предлаганите на населението модни, луксозни и деликатесни стоки. Освен това качеството на някои от тези стоки не отговаряше на изискванията на модата и на практика не бяха луксозни или деликатесни. За производството им не винаги се ползуваха подходящи материали, в резултат на което цените им понякога не съответствуваха на потребителната им стойност.

За редица стоки – хладилници, радиоапарати, домакинска стъклария, битови пластмасови изделия и др. наличностите постоянно превишават норматива. Към 31.XII.1977 г. за системата на Министерството на вътрешната търговия и услугите некомпенсирани свръхнормативни запаси възлизат на 33,6 млн. лева, в т.ч. некомпенсирани свръхнормативни запаси само от стоки – на 21,3 млн. лева. В същото време компенсирани запаси от нормируеми оборотни средства са под норматива с 60,2 млн. лева в това число компенсирани наличности от стоки с 62,6 млн. лв

Незадоволителният ръст на стокооборота през 1977 г. се дължи и на редица слабости в производствените, снабдителни и търговски организации, което стана причина за извършването на значителни корекции в плана.

Така например, само за Министерството на леката промишленост планът за продукцията за стоковия фонд в натурално изражение бе намален както следва: памучни платове – с 10 000 хил.м., вълнени платове – с 50 хил.м., долно трикотажно облекло – с 200 хил.броя, килими, включително нетъкани – със 166 хил.м.².

Държавният план по стокооборота на дребно беше намален общо с 385 млн. лева – от 9 550 млн. лева на 9 165 млн. лева. Същевременно в резултат на многобройни корекции на плановете на стопанските организации и поделенията им в страната сборът на държавните планове по стокооборота на дребно на окръзите за 1977 година възлиза общо на 9 080 млн. лева, като е със 105 млн. лева по-малък от корегирания държавен план за отрасъла.

Тази нестабилност в плана по стокооборота на дребно през 1977 година в отделни териториални единици затрудни в известна степен работата на Българската народна банка по оперативното регулиране на паричното обращение. Не бяха осигурени достатъчни условия за резултатно банково въздействие върху стопанските организации и съответно санкциониране ръководните кадри при неизпълнение на определените планови вноски в налични пари от стокооборот и услуги съгласно изискванията по т. 12 на чл. 55 от Правилника за отношенията с банките в народното стопанство.

Работното време на търговската мрежа все още не е съобразено в достатъчна степен със свободното време на трудещите се в условията на петдневната работна седмица. Чувствително се намали броят на магазините, които работят в съботните дни, а заедно с това се съкрати и тяхното работно време.

През 1977 година в сравнение с 1976 година нараснаха чувствително постъпленията в налични пари от транспорт (с 27,1 млн. лева - 7,3 %) в резултат на увеличението на тарифите на транспортните услуги, от комунално-битови услуги (с 24,2 млн. лева - 6,5 %) - в резултат на разширяването на тези услуги, и от данъци и такси (с 12,9 млн. лева - 10,9 %) - поради увеличение на митническите такси на транзитно преминаващите през страната товарни коли и нарастване на вноските от застраховки на леки коли в резултат на увеличаване на техния брой.

През 1977 година най-значително нарастване в сравнение с 1976 г. (със 145,3 млн. лева - 37,9 %) е реализирано по показателя "Плащания към Държавната спестовна каса". Поделенията на ДСК изтеглиха от касите на банката 526,3 млн. лева срещу изтеглени през 1976 г. 383,0 млн. лева. Основните причини за нарастване на плащанията на банката към ДСК са намалението на прираста по влоговете и на прираста по депозитните сметки на гражданите. По данни от сводния касов план поради намаление на постъпленията в налични пари от влогове и нарастване на плащанията на ДСК в налични пари по влогове през 1977 г. плащанията на банката към ДСК нараснаха с 67,5 млн. лева. От намаление на постъпленията в налични пари по депозитните сметки на гражданите и нарастване на плащанията в налични пари по депозити плащанията на банката към ДСК се

увеличиха с 64,5 млн. лева в сравнение с 1976 г.

Значително нараснаха плащанията на банката към ПТТ станции (с 82,3 млн. лева - 37,9 %), което се дължи на нарастване сумата на изплатените от ПТТ станции пенсии и намаляване на прирастта по влоговете на гражданите. С Указ № 2055 на Държавния съвет за увеличаване на някои пенсии по отменения Закон за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори бяха увеличени, считано от 1 юни 1977 г., личните пенсии на земеделските стопани-кооператори, личните пенсии за инвалидност поради трудова злополука или професионално заболяване и личните пенсии за инвалидност поради общо заболяване. Сумата на изплатените пенсии нарасна и в резултат на ежегодното увеличение на броя на пенсионерите и средния размер на една пенсия.

Плащанията на банката по показател "Други плащания" нараснаха със 104,3 млн. лева (15,9 %). По-съществени причини за това нарастване са изплатените в повече в сравнение с 1976 г. банкноти на чуждестранни банки (20,4 млн. лева) и значителното нарастване на плащанията срещу изкупена чужда валута (с 52,5 млн. лева).

През 1977 г. е подобрена реализацията на паричните доходи на населението. Намалена е частта от паричните доходи, която остава нереализирана и увеличава масата на парите в обращение, влоговете и депозитите на населението, видно от следните данни:

Таблица № 4

(в млн. лева)

Година	Парични доходи по БПДРН	Емисионен резултат	Прираст на влоговете	Прираст на депозитите	Нереализирани парични доходи (3+4+5)	Отн. дял на нереализираните парични доходи (6:2)
1975	11 458	164	611	134	909	7,93
1976	12 084	180	488	193	861	7,12
1977	12 397 (предв. отчет КЕССИ)	249	375	55	679	5,48

Значителното нарастване на емисията през 1977 г. се дължи на промяна в съотношението между частта от нереализираните доходи, която увеличи масата на парите в обращение (емисията), и частта от тях, която увеличи влоговете и депозитите на населението в Държавната спестовна каса:

Таблица № 5
(структура)

Година	Нереализи- рани парични доходи на населението	в това число:		
		прираст на масата на парите в обращение	прираст на влого- вете	прираст на депо- зитите
1975	100,0	18,0	67,2	14,8
1976	100,0	20,9	56,7	22,4
1977	100,0	36,7	55,2	8,1

Намаляването на чистия прираст по влоговете се дължи на редица обективни и субективни фактори: населението задържа налични пари във връзка с недостига на редица стоки; задържане на пари у населението във връзка с преодоляване на щетите от земетресенията; изселващи се български граждани от турски произход не спестяват в ДСК и теглят значителни суми от влоговете си, а някои от тях ликвидират влоговете си и т.н.

Показател, който характеризира в най-обобщен вид състоянието и развитието на паричното обращение, е масата на парите в обращение.

Масата на парите в обращение (вън от касите на банката) към 31.XII.1977 г. възлезе на 1 864,3 млн. лева срещу

1 614,8 млн. лева на 31.XII.1976 г. Най-висок размер масата на парите в обращение достигна на 28.XII.1977 г. (1 983,0 млн. лева), а най-нисък - на 19.I.1977 г. (1 527,1 млн. лева)

Средният размер на масата на парите във от касите на банката през 1977 г. възлезе на 1 736,3 млн. лева срещу 1540,2 млн. лева през 1976 година, като нарасна със 196,1 млн. лева.

Данните показват, че и през 1977 г. се запазва тенденцията на нарастване на масата на парите в обращение (във от касите на банката) с изпреварващ темп в сравнение с темпа на нарастване на частта от националния доход, която се обслужва предимно с налични пари - стокооборота на дребно и услугите за населението:

Таблица № 6

Показатели	Ръст 1976 г. в % към 1975 г.	Ръст 1977 г. в % към 1976 г.
Стокооборот и продажба на услуги на населението	7,0	5,1 ¹⁾
Среден размер на масата на парите в обращение (във от касите на банката)	15,4	12,7
1) Изчислено по данни от предварителния отчет на НЕССИ за 1977 година		

През отчетната година бяха положени значителни усилия за изпълнение на програмата на банката по паричното обращение и за реализиране на по-нисък емисионен резултат.

С цел по-пълно възвръщане на пуснатите в обращение налични пари банковите клонове следяха отблизо работата на търговските организации и предприятията за услуги и съдействаха за по-добро изпълнение на плановете им. Извършени бяха проверки за състоянието на стоковите фондове и за изпълнението на заявките на търговските организации на дребно. Банковите клонове оказваха въздействие върху търговските организации за своевременното предоставяне на купувачите на стоки със сезонно намаление на цените и преоценени залежали и трудно-пласируеми стоки.

С цел съдействие за ускоряване обращаемостта на стоките в търговията и в изпълнение на Мероприятията на Министерския съвет за недопускане залежаване на значителни количества стоки в търговията и за срочно реализиране на натрупаните количества, Централното управление на банката разреши на организациите от комплекса "Вътрешна търговия, туризъм и услуги" заем по специални решения в размер на 60 млн. лева, необходими за провеждане на сезонни разпродажби и за намаляване цените на залежалите стоки.

В изпълнение на Постановление № 92/12.XI.1976 г. на Министерския съвет бяха засилени икономическите мерки за въздействие върху търговските организации и организациите за комунално-битови услуги за изпълнение на плана за постъпленията в налични пари в касите на банката. Банката започна да налага икономически санкции чрез временно блокиране и окончателно удържане от фонда "Работна заплата" на ръководните кадри при неизпълнение на плана за вноските в налични пари от стокооборот и комунално-битови услуги, съгласно касовите планове.

Банката активизира въздействието си за подобряване структурата на стоковите запаси в търговията и за ограничаване продажбите на ведомствата. Ведомственият стокооборот за 1977 година е намален с 51 млн. лева спрямо 1976 година. От 1 април 1977 година за поделенията на ДСО "Търговия на едро" се въведе диференцирано кредитиране по 43 основни стокови групи. При този начин на кредитиране превишението на норматива по групи стоки се олихвява с 10 % годишна лихва,

като същевременно се спират плащанията на нови доставки до ликвидиране на превишението. Въпреки краткия срок за прилагане, считаме че чрез диференцираното кредитиране се създадоха възможности за анализ на състоянието на стоковите запаси, за своевременно разкриване и ограничаване на тенденциите за натрупване на залежали стоки, за осигуряване на средства за доставка на търсени от населението стоки.

В изпълнение на решенията на XI конгрес на БКП и Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) за осигуряване на повече по-разнообразни и висококачествени стоки, Политбюро на ЦК на БКП и Министерският съвет приеха Постановление № 60 от 12 август 1977 година за рязко увеличаване на производството, повишаване на качеството, разнообразяване на асортимента и подобряване търговията с модни, луксозни и деликатесни стоки.

Българска народна банка от своя страна разработи и обяви с отделно окръжно от 12.X.1977 година на всички банкови клонове и стопански министерства, ведомства и организации специален превилигиран режим на кредитиране на запасите от суровини и материали, предназначени за производството на модни, луксозни и деликатесни стоки, както и запасите от готови такива стоки от внос и местно производство.

Наред с това банката, при използване на предоставения ѝ лимит за капитални вложения и валута за кредитиране на мероприятия, възникнали в процеса на изпълнението на плана, е давала и за в бъдеще ще дава предпочитания за ефективни мероприятия, свързани с разгръщането на производството и търговията с модни, луксозни и деликатесни стоки.

Окръжните банкови клонове редовно информираха окръжните комитети на БКП и изпълкомите на окръжните народни съвети за състоянието и развитието на паричното обращение в окръжите. Провеждани бяха срещи с ръководствата на клоновете на Държавната спестовна каса, на които се набелязваха мерки за подобряване на дейността по привличане на влог на свободната покупателна сила на населението. Банковите клонове упражняваха ефикасен контрол по спазване на разпореденията за ограничаване на ведомствения стокооборот. За 14 окръжни банкови клонове, които не изпълняваха плана си за емисионния резултат, бе въведен строг режим за теглене на суми от резервните каси.

За изпълнение на напрегнатите задачи по паричното обращение за 1978 година са разработени съответни мероприятия.

II. КРЕДИТИРАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО ЗА КАПИТАЛНИ ВЛОЖЕНИЯ И ЗА ОБОРОТНИ СРЕДСТВА

A. Кредитни ресурси на Българската народна банка

Развитието и структурата на кредитните ресурси на банката през отчетната година в сравнение с предходните 1975 и 1976 г. се виждат от данните в следващата таблица:

Таблица № 7

/в млн. лв./

ПОКАЗАТЕЛИ	1975 г. отчет	1976 г. отчет	1977 г.		Индекс		
			план	отчет	кол. 4 към кол. 1	кол. 4 към кол. 2	кол. 4 към кол. 3
A	1	2	3	4	5	6	7
1. Производствени фондове в края на годината	68 522	73 971	.	85 488	124,8	115,6	.
в това число:							
- Основни фондове	48 126	51 856	.	61 740*	128,3	119,1	.
- Оборотни фондове	20 396	22 115	.	23 748	116,4	107,4	.
2. Кредитни ресурси	17 611	20 647	21 787	22 609	128,4	109,5	103,8
в това число:							
- Фондове на банката	461	570	644	695	150,8	121,9	107,9
Относителен дял	2,6	2,8	2,9	3,0	x	x	x
- Средства на стопанските и други организации	5 429	6 492	6 204	6 662	122,7	102,6	107,4
Относителен дял	30,8	31,4	28,5	29,5	x	x	x
- Средства на населението	7 834	8 820	9 601	10 214	130,4	115,8	106,4
Относителен дял	44,5	42,7	44,1	45,2	x	x	x
- Средства на БВБ	3 886	4 765	5 338	5 038	129,6	105,7	94,4
Относителен дял	22,1	23,1	24,5	22,3	x	x	x
3. Относителен дял на кредитните ресурси от сумата на производствените фондове	25,7	27,9	.	26,4	x	x	x

* По предварителни данни на КЕССИ

През отчетната 1977 г., за разлика от предходните години, се наблюдава тенденция на спадане темпа на нарастване на кредитните ресурси. Докато през 1976 г. спрямо 1975 г. кредитните ресурси нараснаха със 17,2 %, то през 1977 г. спрямо 1976 г. се отчита нарастване от 9,5 %. Характерен за отчетния период е и фактът, че кредитните ресурси нарастват в по-ниска степен, отколкото производствените фондове (основни и оборотни) – при 9,5 % ръст на кредитните ресурси производствените фондове по предварителни данни на КЕССИ нарастват с 15,6 % (за 1976 г. нарастването им бе 8,1 %). Предимственото нарастване на производствените фондове спрямо кредитните ресурси през 1977 г. обуслови спадането на относителния дял на кредитните ресурси от сумата на производствените фондове – от 27,9 % през 1976 г. на 26,4 % през 1977 година.

През 1977 г. определени изменения спрямо предходните 1975 и 1976 г. настъпиха и в структурата на кредитните ресурси. Характерно е, че и при четирите групи ресурси се отчита нарастване както на абсолютния им размер, така и нарастване на относителния им дял в общата маса на ресурсите. Изключение от това се наблюдава при средствата на БВБ, където относителният дял на този ресурс бележи спадане – от 23,1 % през 1976 г. на 22,3 % през 1977 година.

Въпреки неизпълнението на плана за печалбата на банката за отчетната година, средствата по фондовете ѝ нарастват спрямо 1976 г. значително – със 125 млн. лв. (21,9 %). Това се дължи предимно на допълнително направените през 1977 г. отчисления по фондовете от реализираната през 1976 г. надпланова печалба.

Средствата на стопанските и другите организации нарастват спрямо 1976 г. със 170 млн. лв. (2,6 %). В тази група най-значително увеличение на средствата се отчита по специалните сметки на министерствата и другите ведомства (367 млн. лв.), по дългосрочните депозити на стопанските организации (103 млн. лв.), по разплащателните сметки на стопанските организации (58 млн. лв.) по сметките със специално предназначение (46 млн. лв.) и др. Успоредно с това обаче отчита се намаление на средствата на бюджета за капитални вложения (250 млн. лв.), средствата на ДЗИ (120 млн. лв.), средствата на обществените организации (50 млн. лв.) и средствата по фондовете на стопанските организации (44 млн. лв.).

При средствата на населението се отчита най-значително нарастване спрямо 1976 г. - 1 394 млн. лв. (15,8 %), което обуслови нарастването на относителния дял на този ресурс в общата маса на кредитните ресурси - от 42,7 % през 1976 г. на 45,2 % през 1977 г. Това се дължи предимно на погасяването на част от дълга на Министерството на финансите към ДСК в размер на 673 млн. лв.

При средствата на Българска външнотърговска банка се отчита също нарастване - 273 млн. лв. (5,7 %). За предходната 1976 г. беше отчетено нарастване в размер на 879 млн. лв. (22,6 %). Намаляване темпа на нарастване на този ресурс се дължи предимно на изменение на съотношението между нарастването на вземанията ни от чужбина и нарастването на задълженията към чужбина - (вземанията са нараснали с 14,4 %, а задълженията - само с 4,3 %).

И през отчетната 1977 г., при условията на постоянно нарастване на кредитните ресурси, банката се стремеше да насочва същите правилно и целесъобразно към определени отрасли, подотрасли и дейности с оглед да съдействува в максимална степен за повишаване ефективността на икономиката.

Основните направления, в които са използвани кредитните ресурси, се виждат от следващите данни:

Таблица № 8

/в млн. лв./

ПОКАЗАТЕЛИ	1975 г.		1976 г.		1977 г.		Индекс		
	отчет	отчет	план	отчет	кол. 4 към кол. 1	кол. 4 към кол. 2	кол. 4 към кол. 3		
А	1	2	3	4	5	6	7		
Кредити - всичко	17 611	20 647	21 787	22 609	128,4	109,5	103,8		
Това число:									
• За оборотни средства	7 334	8 610	8 227	8 966	122,3	104,1	109,0		
Относителен дял	41,6	41,7	37,8	39,7	x	x	x		
• За капитални вложения	5 880	6 850	8 310	7 219	122,8	105,4	86,9		
Относителен дял	33,4	33,2	38,1	31,9	x	x	x		
• За незавършено строителство и проектиране	4 186	4 632	4 553	5 617	134,2	121,3	123,4		
Относителен дял	23,8	22,4	20,9	24,8	x	x	x		

А	1	2	3	4	5	6	7
4. Лєвова равностойност на валутните кредити за капитални вложения	210	555	697	807	384,3	145,4	115,8
Относителен дял	1,2	2,7	3,2	3,6	х	х	х

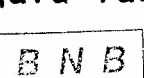
В съответствие с нарастването на кредитните ресурси отчита се нарастване спрямо предходната година и на кредитните вложения както общо, така и по направления – за оборотни средства, за капитални вложения, за незавършено строителство и проектиране и за валутно кредитиране на капиталните вложения. В зависимост обаче от различията в темпа на нарастване на кредитните вложения в отделните направления, наблюдават се съответни изменения в относителния им дял в общата маса на кредитите – намалява относителният дял на кредитите за оборотни средства и за капитални вложения и на лєвовата равностойност на валутните кредити за капитални вложения, като за сметка на това се увеличи относителният дял на кредитите за незавършено строителство и проектиране.

Б. Финансиране, кредитиране и контрол на капиталните вложения

1. Финансиране на капиталните вложения и развитие на кредитите за капитални вложения

И през отчетната година дейността на банката по кредитирането и разплащанията в капиталното строителство бе насочена към спазване на утвърдените сметни стойности на обектите и другите показатели, при които са приети за кредитиране, а така също и към въздействие за въвеждане в действие и разплащане на основните фондове в определените срокове.

През годината бяха разплатени завършени обекти, етапи и подобекти и капитални вложения, несвързани със строящи се обекти, в размер общо на 4587,8 млн. лв. Тенденциите в развитието на финансираните капитални вложения общо, от които по плана, в процеса на изпълнението на плана и извън плана, в т.ч. и по източници, са виждат от данните в следващата таблица

 Б И Б Централна библиотека и архивна служба	 В Н В Scientific Info & Library
215-	D 1/M6

(в млн. лева)

ПОКАЗАТЕЛИ	1975г.	1976г.	1977 г.		%	1977г.
	отчет	отчет	план	отчет		1976 г
А	1	2	3	4	5	6
I. <u>Обем на капиталните вложения</u>						
Общо	5 361,1	5 373,1	5 768,5	5 864,4	101,7	109,2
II. <u>Въведени в действие основни фондове</u>						
Общо	4 565,8	4 506,7	6 064,0	5 649,0	93,1	125,3
III. <u>Финансирани капитални вложения -</u>						
общо	4 957,0	4 923,9	6 532,1	4 587,8	70,2	93,1
в това число от:						
а) собствени средства	1 388,0	1 481,7	1 633,3	1 505,9	92,4	101,9
относителен дял	28,0	30,1	25,0	32,9	x	x
б) банков кредит	2 424,0	2 739,5	3 318,8	2 048,7	61,7	74,9
относителен дял	48,9	55,6	50,8	44,7	x	x
в) бюдж. средства	1 145,0	702,7	1 580,0	1 029,2	65,1	146,5
относителен дял	23,1	14,3	24,2	22,4	x	x
1. <u>Финансиране капитални вложения по плана</u>	3 896,6	3 931,6	6 532,1	3 959,9	60,6	100,7
относителен дял (към общата сума)	78,6	79,8	100,0	86,3	x	x
в това число от:						
а) собств. средства	803,0	961,7	1 633,3	1 060,3	64,9	110,3
относителен дял	20,6	24,5	25,0	26,8	x	x
б) банков кредит	1 705,5	2 016,4	3 318,8	1 816,0	54,7	90,1
относителен дял	43,8	51,3	50,8	45,9	x	x
в) бюдж. средства	1 077,0	614,7	1 580,0	951,7	60,2	154,8
относителен дял	27,6	15,6	24,2	24,0	x	x
г) временен банков кредит	311,1	338,8	-	131,9	-	38,9
относителен дял	8,0	8,6	-	3,3	x	x

А	1	2	3	4	5	6
2. Финансирани капитални вложения за потребности, възникнали в процеса на изпълнението на плана	46,0	23,3	-	14,0	-	-
относителен дял (към общата сума)	0,9	0,5	-	0,3	х	х
3. Финансирани капитални вложения извън плана и по специални решения	1014,0	969,0	-	613,9	-	63,4
относителен дял (към общата сума)	20,5	19,7	-	13,4	х	х
в това число от:						
а) със собств. средства	585,0	520,0	-	449,6	-	86,5
относителен дял	57,7	53,7	-	73,2	х	х
б) с банков кредит	361,0	361,0	-	86,8	-	24,0
относителен дял	35,6	37,2	-	14,1	х	х
в) с бюджетни средства	68,0	88,0	-	77,5	-	88,1
относителен дял	6,7	9,1	-	12,6	х	х

През отчетната година общо за народното стопанство са разплатени в по-малко от предвидените за финансиране капитални вложения 1944,3 млн. лева (29,8 %).

Характерно е неизпълнението на плана за финансиране (финансирани капитални вложения по плана) – 2 572,2 млн. лв. (59,4 %). Това се дължи на невъведените в действие, респективно неразплатени по плана за отчетната година основни фондове и на въведените, но неразплатени към 31 декември основни фондове, които ще се разплатят през 1978 г. от блокираните по плана за финансиране за 1977 г. средства.

От посочените отчетни данни за 1975, 1976 – 1977 г. е видно, че финансираните капитални вложения извън плана и по специални решения бележат трайна тенденция на намаляване. Това е пряк резултат от проведената в действие партийна и държавна политика за ограничаване на тези капитални вложения.

При финансираните капитални вложения за потребности, възникнали в процеса на изпълнението на плана, чиито размер

по отчета е само 14 млн. лева, също се наблюдава тенденция на снижение.

През отчетния период се наблюдават известни промени в тенденциите на развитието на източниците за финансиране на капиталните вложения. Относителният дял на собствените средства, участвували при финансирането на капиталните вложения, нараства в сравнение с 1976 г. с 2,8 пункта, в т.ч. по плана за финансиране - с 2,3 пункта. При банковия кредит обаче се отчита спадане на относителния им дял в сравнение с 1976 г. (с 10,9 пункта общо и с 5,4 пункта по плана за финансиране) за сметка на нарастване на относителния дял на средствата от бюджета (с 8,1 пункта общо и с 8,4 пункта по плана за финансиране). Тези изменения при банковия кредит и бюджетните средства са следствие от изменената им структура по плана.

Формираният дълг по дългосрочните заеми за капитални вложения общо за страната, в т.ч. и по основни министерства и други ведомства, към края на отчетния период, е както следва:

Таблица № 10
(в млн. лева)

Министерства и други ведомства	1975 г.	1976 г.	1977 г.
А	1	2	3
ОБЩО ЗА СТРАНАТА:	5 642,7	6 607,3	7 126,6
в това число:			
1. М-во на енергетиката	698,3	803,8	853,2
2. М-во на хим. промишленост	113,5	1 101,3	924,5
3. М-во на машиностроенето	658,3	889,0	1 041,6
4. М-во на електр. и електротехн.	227,0	229,5	205,7
5. М-во на леката промишленост	263,2	335,8	315,7
6. М-во на горите и гор. промишл.	64,7	58,3	60,5
7. М-во на земеделието и хранителната промишленост	1 532,5	1 746,0	2 141,6
8. М-во на строежите и строителните материали	275,9	324,0	436,1
9. М-во на транспорта	499,1	754,3	775,7
10. М-во на съобщенията	45,8	63,8	98,4

А	1	2	3
11. М-во на снабдяването и държавните резерви	20,3	15,1	17,0
12. Национален комплекс "Вътрешна търговия, туризъм и услуги"	121,5	138,1	126,7

С направените от министерствата и другите ведомства погашения по дългосрочните им заеми за капитални вложения (за 1975 - 873 млн. лв.; за 1976 г. - 1338 млн. лв. и за 1977 г. - 1416 млн. лв.) се осигурява издължаване на тези заеми в рамките на 3 до 9 години.

Погашенията на стопанските министерства и ведомства по дълга им за капитални вложения за 1975 г. възлизат на 873 млн. лв., за 1976 г. на 1338 млн. лв. и за 1977 г. на 1416 млн. лв., с които се осигурява издължаването на кредитите в срок от 3 до 9 години. Изключение в това отношение прави Министерството на земеделието и хранителната промишленост, което през 1976 г. и особено през 1977 г. не можа да осигури погасителните вноски по разсрочените заеми за капитални вложения. Поради това банката отсрочи погасителни вноски на Министерството за 1977 г. в размер на 120,7 млн. лева. Към отсрочване на погашения се прибегна и при разработването на плана на това министерство за 1978 г., - в размер на 344,8 млн. лева. При това положение министерството няма да може да осигури през следващите години необходимите средства за погасяване на редовните заеми и отсрочените погасителни вноски.

Развитието на кредитите за незавършено строителство се вижда от следните данни:

(в млн. лв.)

Таблица № 11

ПОКАЗАТЕЛИ	1975 г.		1976 г.		1977 г.		1977 г. : 1976 г.
	отчет	отчет	план	отчет	%		
А	1	2	3	4	5	6	
I. Заеми за незавършено строителство							
в т. число:							
а) редовни заеми	4186	4631	4553	5616	123,3	121,3	
относителен дял %	3667	4077	4553	5311	116,8	130,3	
	87,6	88,0	-	94,6	-	-	

А	1	2	3	4	5	6
б) просрочени заеми	519	554	-	305	-	55,1
относит. дял - %	12,4	12,0	-	5,4	-	-
От тях:						
1. На изпълнителите	2203	2467	2436	2971	122,0	120,4
% към общата сума	52,6	53,3	53,5	52,9	-	-
а) редовни заеми	2067	2315	2436	2885	118,4	124,6
относит. дял - %	93,8	93,8	-	97,1	-	-
б) просрочени заеми	136	152	-	86	-	56,6
относит. дял - %	6,2	6,2	-	2,9	-	-
2. На инвеститорите	1983	2165	2117	2645	124,9	122,2
% към общата сума	47,4	46,7	46,5	47,1	-	-
а) редовни заеми	1600	1762	2117	2426	114,6	137,7
относителен дял-%	80,7	81,4	-	91,7	-	-
б) просрочени заеми	383	402	-	219	-	54,5
относителен дял - %	19,3	18,6	-	8,3	-	-
II. Лєвова равностойност на валутните заеми	-	555,2	696,9	806,5	115,7	145,3

Чувствителното нарастване на остатъка по заемите за незавършено строителство в сравнение с 1976 г. (985 млн. лв.) се дължи предимно на неразплатените към 31 декември 1977 г. завършени и предадени обекти с протокол 16.

За отчетната година се наблюдава тенденция на чувствително намаление на просрочените кредити по заемите за незавършено строителство. Това се дължи на по-доброто изпълнение на плана за въвеждане в действие на основните фондове от една страна и от друга - на уреждане удължаването на пусковите срокове на обектите по установения ред.

2. Незавършено строителство и икономия на капиталните вложения

Изтеклата 1977 г. потвърди отново правилността на партийните указания за утвърждаването на програма за намаляване на дела на незавършеното строителство и за икономия на капитални вложения, която да обедини и мобилизира усилията на всички участници в инвестиционния процес и да послужи като основа за извършване на концентрация на капиталните вложения, съкращаване на сроковете за изграждане и въвеждане в действие на мощностите, спазване на определените пускови срокове, намаляване обема на незавършеното строителство и осъществяване на икономии в капиталното строителство.

В изпълнение на поставените с програмата задачи продължиха усилията за преодоляване на съществуващите слабости и недостатъци в отделните етапи на инвестиционния процес. Отправна насока в тази дейност бяха решенията на Единадесетия конгрес на БКП и на Юлския пленум, указанията дадени от другаря Тодор Живков на националното съвещание на партийния, държавния и стопанския актив, състояло се на 17 юни 1977 г., и взетите във връзка с това решения на Секретариата на ЦК на БКП и Министерския съвет, както и докладната записка на другаря Тодор Живков за усъвършенствуване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда.

Творческата обстановка, която се създаде от Централния комитет на партията във връзка с подготовката на Националната партийна конференция, повиши активността на трудещите се. Идеите и постановките, разработени в записката на другаря Тодор Живков от август 1977 г. се посрещнаха с огромен интерес, предизвикаха подем и увереност в изпълнението на поставените задачи. Всичко това даде благоприятно отражение и в областта на капиталното строителство.

Положиха се значителни усилия за концентрация на капиталните вложения както в етапа на планирането, така и при изпълнението на инвестиционния процес. В резултат на това през 1977 г. броят на обектите по капиталното строителство (без жилищното строителство) беше намален с близо 900 в сравнение с 1976 г., с което се създадоха възможности за по-голяма

концентрация на капиталните вложения върху пусковите обекти. При това завиши се относителният дял на капиталните вложения за модернизация и реконструкция на действащите фондове с 8 пункта в сравнение с 1976 г. По предложение на банката в процеса на разглеждането на проектоплана от Националния разработващ блок бяха снети 196 обекти със сметна стойност 843,5 млн. лева. В течение на годината, в резултат на засилени контрол от страна на банката за спазване на синхрона в капиталното строителство, бяха снети други 133 обекти със сметна стойност 338 млн. лева.

Вследствие на усилията, положени от партията и от участниците в инвестиционния процес, и извършената концентрация на капиталните вложения, през 1977 г. се въведоха в действие основни фондове за 5 649 млн. лева срещу 4 507 млн. лева въведени в действие фондове през 1976 г., или в повече за 1 142 млн. лева (25 %).

Използвайки кредита и лихвата като икономически средства за въздействие през 1977 г. банката е санкционирала инвеститори и строители с повишени лихвени проценти за незавършване в срок на обектите и за допуснато увеличение на сметните стойности в 451 случай. От началото на второто полугодие банката започна да търси по установения ред и лична имуществена отговорност от виновните длъжностни лица, нанесли щети на социалистическите организации, вследствие увеличаване по тяхна вина на лихвените проценти, платените глоби и др.

Банката системно извършваше контролни измервания на самите обекти за установяване верността на отчитаните пред банката количества и видове изпълнени строителни и монтажни работи по отделните обекти и за реализация на допълнителни икономии от разходи за капитални вложения. С контролните измервания са обхванати 12,44 % от изпълнените през годината (по стойност) строителни и монтажни работи.

Какви са главните резултати от изпълнението на програмата през 1977 г.

С програмата е възложено на банката да реализира през 1977 г. икономии от капитални вложения при проверката на проектите, сметните документации, генералните сметки на

обектите и другите отчетни и разплащателни документи, от премахване на излишества, луксове, ненужни видове и количества строителни работи, скъпо и вносно оборудване, подобекти и други в размер на 22 млн. лева. Фактически е реализирана икономия в размер на 44,8 млн. лева. Общо за двете години на петилетката е реализирана икономия 75,1 млн. лева при предвидено по програмата за цялата петилетка 70 млн. лева. Сумата на реализираната икономия е преведена по специална сметка в банката и е на разположение на Министерския съвет.

Основната част от реализираната икономия е резултат на извършени намаления в стойността на изпълнените строителни и монтажни работи (неправилно определени цени, премахване на ненужни работи, подобекти, излишества, луксове и други) – общо в размер на 39 130 хил. лева. От корекции на представени за плащане сметки, по които са били включени повече строителни и монтажни работи от фактически изпълнените, констатирано от контролни измервания, са намалени 3366 хил. лева и от корекции по актове за изпълнени проучвателни и проектни работи 2263 хил. лева.

Посоченият размер реализирана икономия – 75,1 млн. лев е само от действително изпълненото строителство до края на отчетната година. Освен тази сума има установена и блокирана от банковите клонове при проверката на документациите икономия в размер на 89,5 млн. лева, свързана със строителството, което ще се изпълнява през 1978 г. и следващите години. Тя ще се превежда по специалната сметка в банката последователно, съобразно изпълнението на съответното строителство.

Програмата предвижда извънплановите децентрализирани капитални вложения през 1977 г. да не превишават определения лимит – 350 млн. лева. В резултат на взетите мерки със 150-то решение на Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет от 12 август 1977 г. и засиления банков контрол, фактически са извършени разходи за извънпланови децентрализирани капитални вложения в размер на 247,2 млн. лева или със 102,8 млн. лв. по-малко от определения с програмата лимит. Общо за двете години са извършени разходи за децентрализирани капитални вложения извън плана 627,2 млн. лева при определен лимит по програмата 690 млн. лева.

Програмата предвижда относителният дял на незавършеното строителство в края на 1977 г. да се намали на 87,4 % от обема на разходваните средства за капитални вложения през годината. С уточнения обаче план за капиталните вложения за 1977 г., след привеждането му в съответствие с изпълнението през 1976 г., относителният дял на незавършеното строителство се завиши на 98,3 %. Фактическият относителен дял на незавършеното строителство в края на 1977 г. по предварителните отчетни данни на Комитета по единна система за социална информация възлиза на 106,9 %, установен съгласно методиката за отчитане изпълнението на програмата. В сравнение с 1976 г. относителният дял на незавършеното строителство е по-нисък с 6,2 пункта. За периода от 1965 г. насам само през 1974, 1975 и през отчетната година относителният дял на незавършеното строителство е по-нисъко от предшестващата година. Абсолютният размер на незавършеното строителство към 31 декември 1977 г. се задържа на равнището от края на 1976 г. Може да се каже, че вече е поставено начало на спиране съществуващата години наред тенденция на абсолютно и относително увеличаване на незавършеното строителство.

Трябва да се отбележи, че преобладаващата част от министерствата и другите ведомства – инвеститори, които имат решаващо значение за изпълнението на програмата, не сведоха до определените им размери незавършеното строителство. С най-значителни отклонения над планирания дял незавършено строителства са: Министерството на химическата промишленост – 66,7 пункта, Министерството на енергетиката – 35,4 пункта, Министерството на машиностроенето и металургията – с 16,5 пункта, Министерството на леката промишленост – с 14,9 пункта, Министерството на електрониката и електротехниката – с 6 пункта. Незавършеното строителство на посочените министерства заема близо 49 % от общия размер на незавършеното строителство в края на 1977 г.

Неизпълнението на програмата общо за страната и по министерства и други ведомства се обуславя главно от незадоволителното изпълнение на плана за въвеждане на основните фондове в действие. Срещу предвидени за въвеждане в действие

основни фондове по плана в размер на 6064 млн. лева, фактически са въведени основни фондове за 5649 млн. лева (93,1 %) или в по-малко с 415 млн. лева.

Ако тези основни фондове бяха въведени в действие, относителният дял на незавършеното строителство в края на 1977 г. щеше да бъде сведен на 99,8 % спрямо изпълнения обем капитални вложения през годината.

През изтеклата година не бяха въведени в действие крупни производствени мощности. Така например в системата на Министерството на енергетиката не бяха въведени в определения срок: на ТЕЦ "Марица-изток 3" - мощност 210 мгв с основни фондове в размер на 90 млн. лева, поради недоставени машини и съоръжения; на ТЕЦ "Варна" - разширение - мощност 210 мгв с основни фондове 66,7 млн. лева поради непредставени сметни документации и проекти за фасадно скеле: оросяване и почистване на вътрешните пътища, пътнo-товарен асансьор и други. В системата на Министерството на химическата промишленост не са въведени в действие: производството на "Полиетилен ВН" с мощност 50 хт/г и основни фондове 45 млн. лева, поради неизпълнение от главния изпълнител на редица работи на подобект "Хомогенизация" и "Естакада за пневмотранспорт"; обект "Ацеталдехид" с мощност 90 хил. т/г и основни фондове 46 млн. лева, поради късно започване на строителството вследствие закъсняване с проектосметните документации, системно неосигуряване на необходимата работна ръка по време на строителството, несвоевременно доставяне на оборудването; обект "Етилен" с мощност 250 хт/г и основни фондове 81 млн. лева, поради несъгласуване между нашите и чуждите специалисти по отношение изпълнението на заварките, системно неосигуряване на необходимата работна ръка, липса на някои материали като арматура, фасонни части и други. В системата на Министерството на леката промишленост не е завършен и въведен в действие обект "Завод за фаянсови плочки" - гр. Исперих, поради неподсигуряване на машинни монтьори и електромонтьори. Подобни примери могат да се посочат и за другите министерства и ведомства, както и за окръжните народни съвети.

Анализът показва, че размерът на извършените разходи за капитални вложения (изпълненият обем капитални вложения) през 1977 г. общо за страната е по-голям от предвидения по

плана. Срещу предвиден за изпълнение обем на капиталните вложения по плана в размер на 5 768 519 хил. лева общо, фактически е изпълнен обем в размер на 5 864 432 хил. лева или повече с 95 913 хил. лева (1.7 %). Само строително-монтажни работи са изпълнени в размер на 2 416 967 хил. лева, срещу предвидени по плана 2 393 249 хил. лв. или изпълнени са повече строително-монтажни работи за 23 718 хил. лева (1 %). От съпоставката на плановите с отчетните данни става ясно, че в национален мащаб са били осигурени необходимите материалии, трудови и финансови ресурси дори с известен резерв, но една част от тези ресурси не са използвани по предназначение. На практика са били отклонени ресурси от пусковите обекти към преходни за следващите години обекти, както и за изпълнение на определения обем набираемо строителство. Например ДСО "Промислено строителство" при план 182 994 хил. лева е изпълнило строителни и монтажни работи за 187 702 хил. лева (102 %). По отделни обекти обаче изпълнението по някои преходни обекти и неизпълнението по пускови обекти е значително. Тази организация е изпълнила плана си на преходни подобекти на ТЕЦ "Марица-изток III" с 8 971 хил. лв. (136,2 %), на преходните обекти "Минно-обогатителен комплекс "Елаците" с 2 518 хил. лева (112,4 %), "Етиленов окис" (СК "Нефтохим") с 1 400 хил. лева, Завод за тежко машиностроене Перник-Радомир - с 1 499 хил. лева, на преходни подобекти към Металургичния комбинат "Ленин" - модернизация и реконструкция - с 613 хил. лева, на Чугунолеярния завод "Веслец" Браца - лаярна "Перкинс" със 176 хил. лева, на Българо-румънския завод в Русе с 1 462 хил. лева и други. В същото време е допуснала неизпълнение по пусковите за 1977 г. обекти "Полипропилен ВН" - с 2 351 хил. лева, "Ацеталдехид" - с 6 633 хил. лева, "Етилен" 250 хт/г - с 1 558 хил. лева (всичките към СК "Нефтохим" - Бургас), на пусковия за 1978 г. обект "Завод за хлор, винилхлорид и поливинилхлорид" - Девня - с 11 323 хил. лева и др.

Такива случаи могат да се посочат и за други строителни организации.

Изпълнението на утвърдения план за набираемо строителство е също значително. Така в системата на Министерството

на строителството и строителните материали, при план за набираемо строителство 37,3 млн. лева общо, само 24 поделения на седем стопански организации и три строително-монтажни комбината в градовете София, Пловдив, Варна, Бургас и Ловеч са изпълнили обем строително-монтажни работи от набираемо строителство в размер на 48,8 млн. лева, което надхвърля общия план за набираемо строителство на министерството с 30,8 %, а собствения план на посочените поделения – над 2,5 пъти. Чувствително преизпълнение на плановия обем за набираемото строителство се отчита и от поделенията на Министерството на транспорта, Министерството на съобщенията, Министерството на енергетиката в посочените градове, както и от Софийския градски народен съвет. Планът за набираемото строителство е преизпълнен главно от извършени в по-голям размер основни ремонти, обекти с благоустройствен и културно-битов характер на народните съвети, от изпълнението на специализирани видове работи по обекти, планирани за изпълнение по стопански начин, и други

Сериозно влияние върху обема на незавършеното строителство оказва все още незадоволителният синхрон между сроковете за доставка на оборудването и сроковете за неговия монтаж, както и доставката на машини и съоръжения, използването на които не е осигурено своевременно.

По данни на банката към 31 март 1977 г. е имало доставени, но немонтирани или неизползувани машини и съоръжения от несоциалистически страни за около 268 млн. лева. В резултат на взетите от страна на банката мерки за въздействие тази сума беше намалена на 163 млн. лева към 31 март 1978 г.

В системата на Министерството на химическата промишленост има такива машини и съоръжения за 37 351 хил. лева. Например за Химическия завод в Смядово през 1975 г. са доставени машини и съоръжения от Швеция за 14 603 хил. лева, за които още няма осигурен фронт за монтаж. По план обектът е предвиден да завърши през 1981 г. На Завода за микробиални препарати в Пещера още през 1971 г. е доставена от ГФР разпръсквателна машина тип "ИВК" за 430 хил. лева, която и досега не се използва. На Завода за антибиотици в Разград през 1976 г. е доставен вакуумбарабанен филтър от ГФР за 364 хил. лева, който едва сега се монтира, и други. В системата на

Министерството на металургията и минералните ресурси има такива машини и съоръжения за 75 799 хил. лева, Министерството на земеделието и хранителната промишленост - 13 145 хил. лева, Министерството на леката промишленост - 13 054 хил. лева и други.

От извършения анализ от банката на незавършеното строителство, отчетено по балансите на инвеститорите към 1 януари 1977 г., се установи, че се водят като незавършено строителство и обекти, завършени през минали години, въведени в действие, но непрехвърлени своевременно в основни фондове, както и разходи за капитални вложения, които са подлежали на изписване от незавършено строителство. Към 1 януари 1977 г. са били натрупани в незавършено строителство такива разходи в размер на 1127 млн. лева. След взетите мерки и оказаното въздействие от страна на банката върху министерствата и другите ведомства - инвеститори и техните поделения се заприходиха в основни фондове или се закриха по съответния ред разходи, които необосновано са били задържани в незавършено строителство, в размер на 944 млн. лева, в т.ч. в системата на Министерството на енергетиката - 121 млн. лева, Министерството на химическата промишленост - 98 млн. лева, Министерството на земеделието и хранителната промишленост - 213 млн. лева, Министерството на машиностроенето и металургията - 51 млн. лева и други.

Резултатите от изпълнението на програмата за намаляване дела на незавършеното строителство и икономия на капитални вложения показват, че въпреки постигнатите успехи все още не е осъществено докрай желаното преустройство в управлението на инвестиционния процес, в работата на инвеститори и строители. Налице са значителни недостатъци и слабости.

В какво главно се изразяват тези недостатъци и слабости?

ПЪРВО. Все още твърде широк е фронтът на строителството, въпреки че броят на обектите е намален в сравнение с 1975 и 1976 г. Това създава затруднения при изпълнението на решенията на XI конгрес на БКП - продължителността на строителния цикъл за производствените обекти да се сведе на

2 - 3 години, а за отраслите на преработващата промишленост, селското стопанство, жилищното и културно-битовото строителство - на 1 - 2 години. Поради натрупани от редица години недостатъци в дейността на инвеститори и строители налице е значително забавяне на строителството по преходните от минали години обекти. Получава се така, че само строителството по тези обекти ангажира предвидените лимити за капитални вложения за 1979 и 1980 г. По данни, извлечени от плана за капиталните вложения за 1978 г., сумата на строителството, което подлежи да се извърши през следващите години по преходните от 1977 г. обекти, възлиза на 10 451 млн. лева. В тази сума не са включени разходите за машини и съоръжения, несвързани със строящия се обекти, геоложки проучвания, проектопроучвателни работи, децентрализирани капитални вложения и жилищно строителство. Ако прибавим и тези разходи до края на петилетката, то равнището им от плана за 1978 г., както и сметната стойност на включените в плана за 1978 г. новозапочващи обекти, сумата ще достигне общия лимит за капитални вложения, предвиден по петилетката за 1978 - 1980 г. За отделни министерства и други ведомства - инвеститори, стойността на строителството по преходните от 1977 г. обекти и на включените вече в плана за 1978 г. новозапочващи обекти поради посочената причина надхвърля лимитите за 1978 - 1980 г. Например за Министерството на енергетиката лимитът се превишава със 783 млн. лева, за Министерството на металургията и минералните ресурси - с 615 млн. лева, за Министерството на машиностроенето - с 630 млн. лв. за Министерството на горите и горската промишленост - с 265 млн. лева, за Министерството на строителството и строителните материали - с 240 млн. лева, за Министерството на химическата промишленост - с 217 млн. лева, за Министерството на земеделието и хранителната промишленост - със 140 млн. лева и други. Очевидно е, че при създаването се положение, за да се изпълни решението на XI конгрес, се налага за следващите две години да се извърши след внимателна преценка максимална концентрация на капиталните вложения.

ВТОРО. Продължават да се допускат нарушения на синхрона в отделните етапи на инвестиционния процес. Както беше посочено, има случаи на неосигуряване в определените срокове

на пълни и качествени проекти и сметни документации. Не винаги се осигурява необходимата обвързка между сроковете за доставка на оборудването със сроковете за монтажа му или пък се доставят машини и съоръжения, които продължително време престояват немонтирани или неизползвани. С въведения ред през 1978 г. за задължително доказване от инвеститорите пред банката на ефективността и ползуването на лимитите за капитални вложения, се създава добра възможност за по-пълно синхронизиране етапите в инвестиционния процес. Тази възможност банката вече използва. Независимо от това обаче, нужно е и инвеститорите и строителите да положат максимални усилия в тази насока.

ТРЕТО. Съществуват все още прояви на неумело маневриране с материалните и трудови ресурси в процеса на изпълнението на строителството. В редица случаи, както бе посочено, материалните и трудовите ресурси не се концентрират на пусковите обекти, а се отклоняват на преходни и на второстепенни обекти по набираемото строителство.

Необходимо е да се засили контролът за недопускане на подобни случаи. От своя страна банката през 1978 г. няма да финансира преизпълнение на строителството по преходни за следващите години обекти, освен в случаите когато за това има решение на Министерския съвет или се осигурява предсрочно въвеждане в действие на нови основни фондове. Освен това, за ограничаване отклоняването на работна ръка, материали и техника от пусковите обекти към второстепенни обекти от набираемото строителство, в началото на 1978 г. Държавният комитет за планиране, Министерството на финансите и банката утвърдиха разпоредба, според която при формирането на печалбата на строителните организации от обема на изпълненото строителство ще се намалява изпълненият обем по обекти, които не фигурират в плана, когато не е изпълнен обемът по пусковите обекти.

ЧЕТВЪРТО. Формирането и разпределението на печалбата на строителните организации не бяха изцяло обвързани с изпълнението на плана за въвеждане на обектите в действие. Новият механизъм за формиране на печалбата, на основата на въведени в действие фондове, се приложи едва в края на годината, макар че необходимите указания бяха дадени от Държавния комитет за планиране, Министерството на финансите и банката още на

29 юни 1977 г. Строителните организации бавно се преустроиха на този механизъм. И през отчетната година ударението се поставяше главно върху изпълнението на обема на строителното производство, включително и чрез изпълнение на по-голям обем набираемо строителство от определения по плана.

ПЕТО. През 1977 г. не беше преодоляно неритмичното въвеждане в действие на основните фондове по тримесечия. Основната част (51,6 %) от пусковите обекти се въведе в действие през четвъртото тримесечие. Това създава затруднения при изпълнението на широкия фронт довършителни работи и не осигурява нужната поточност в строителството. Наложително е тази практика да бъде преодоляна.

ШЕСТО. Редица години се доставят машини и съоръжения, невключени в плана, за които не са осигурени финансови средства и други необходими предпоставки за въвеждането им в експлоатация. Те се доставят главно по предварително сключени договори и дългосрочни спогодби. При уточняването на годишните планове много от инвеститорите не проявяват заинтересованост за включването им в плана, като разчитат, че ще бъдат по необходимост разплатени. Например за 1976 г., на основание протокол № 12 на Бюрото на Министерския съвет от 16 март 1977 г., банката изплати доставени машини и съоръжения над лимита на министерствата и другите ведомства общо за 161,7 млн. лева, а за 1977 г., на основание Постановление № 80 на Министерския съвет от 23 декември 1977 г. се изплатиха, също над лимита, доставени машини и съоръжения в размер на 265,7 млн. лева. За текущата 1978 г., по данни на Държавния комитет за планиране се очаква да бъдат доставени машини и съоръжения за повече от 228 млн. лева над плана за капиталните вложения за годината.

Необходимо е в случаите, когато по дългосрочни спогодби или по предварително сключени договори са поети задължения за доставка на машини и съоръжения, инвеститорите и планиращите органи задължително да осигуряват за тях необходимите лимити и средства по плана за капиталните вложения за годината, през която ще се извърши доставката.

СЕДМО. Смушения в строителството и особено влияние за увеличаване обема на незавършеното строителство оказва липсата на синхрон между проектната готовност и поставената задача за строителството и монтажа на някои обекти. Не са редки случаите, когато се изготвят проекти и сметни документации за обекти, етапи и подобекти, които не е предвидено по плана да се изграждат, а липсват документации за обекти, етапи и подобекти, които са в процес на изграждане и даже са пускови. Често липсата на този синхрон се получава още при планирането на проучвателните и проектните работи. За засилване на контрола в това направление целесъобразно ще бъде поименните списъци за проучвателните и проектните работи да се съгласуват предварително и с банката. Чрез банковия контрол ще може да се спомогне за установяването на по-добър синхрон между плана за проучване и проектиране и плана по капиталните вложения.

ОСМО. Съществува стремеж у някои инвеститори да не изписват своевременно от незавършено строителство разходите по въведени в експлоатация основни фондове. Такива случаи има констатирани особено на обекти, етапи и подобекти, при които строителството е извършено както е предвидено по договора, проектите, техническите правила, но поради пропуски и грешки в проектите и други причини, приемателната комисия не ги е приела и ги е оставила за стопанисване от инвеститора. Често инвеститорът експлоатира тези обекти, макар че не са записани като основни фондове, не внася амортизационни отчисления за тях и по този начин си подобрява изкуствено качествените показатели. Например от Стопанския химически комбинат в гр. Девня се експлоатират продължително време 15 подобекти с производствено предназначение на обща стойност 6 002 хил. лева, които приемателната комисия през 1976 г. и 1977 г. не е приела за експлоатация. За тези подобекти Стопанският комбинат не внася амортизационни отчисления, тъй като ги вод още в незавършено строителство, но отчита продукцията и печалба от тях. Ще бъде целесъобразно да се измени действащият сега порядък завършените обекти (етапи, подобекти) да се

отнасят в основни фондове след приемането им за експлоатация от приемателна комисия. По-правилно ще бъде в случаите, когато инвеститорът фактически експлоатира завършените, но неприети от приемателна комисия обекти, да ги зачислява в основни фондове от датата на фактическото им използване и за тези обекти да се внасят амортизационни отчисления. Това ще стимулира инвеститора за бързо отстраняване на констатираните недостатъци и редовното приемане на обектите по реда, установен с Правилника за капиталното строителство.

В. Кредитиране за оборотни средства

1. Развитие на кредитите за оборотни средства

През отчетния период ръководно начало във взаимоотношенията на банката с министерствата, другите ведомства, стопанските организации и поделенията беше да се въздейства в максимална степен посредством кредитно-разплащателния механизъм за достигане на още по-висока ефективност при използването на оборотните средства.

Участието на банковия кредит в общата маса на източниците на оборотните средства е видно от данните в таблица № 12. Налице е тенденция на непрекъснато увеличаване относителния дял на банковия кредит предимно за сметка на намаляването дела на другите източници

/в млн. лв./

ПОКАЗАТЕЛИ	1975 г.	1976 г.	1977 г.	Индекс	
				кол. 3 към кол. 2	кол. 3 към кол. 1
1	2	3	4	5	6
Съвкупен обществен продукт	36.577.7	39.041.3	41.438.6 ^ж	106.1	113.3
Всичко източници на оборотни средства	16.274.7	17.736.0	18.323.4	103.3	112.6
Относителен дял	100,0	100.0	100.0	х	х
В това число:					
- собствени оборотни средства	4.126.0	4.201.4	4.484.8	106.7	108.7
Относителен дял	25.4	23.7	24.5	х	х
- банков кредит	7.334.1	8.609.7	8.966.2	104.1	122.3
Относителен дял	45.0	48.5	48.9	х	х
- други източници	4.814.6	4.924.9	4.872.4	98.9	101.2
Относителен дял	29.6	27.8	26.6	х	х

ж - По предварителни данни
на КЕССИ.

От съпоставянето на индексите на нарастване на източниците на оборотните средства (103,3 % спрямо 1976 г. и 112,6 % спрямо 1975 г.) с индексите на нарастване на съвкупния обществен продукт (106,1 % спрямо 1976 г. и 113,3 % спрямо 1975 г.) се вижда, че съвкупният обществен продукт нараства с по-бърз темп. При това произведеният съвкупен обществен продукт със 100 лв. оборотни средства нараства от 220,1 лв. през 1976 г. на 226,2 лв. през 1977 г. Очевидно от тук може да се направи изводът, че общо за народното стопанство оборотните средства през 1977 г. са използвани по-ефективно. Това в още по-голяма степен се отнася до банковия кредит, който, както вече се отбеляза, нараства с предимство в общата маса на източниците на оборотните средства.

Тенденциите в развитието на кредитите за оборотни средства през отчетната година в сравнение с предходните 1975 и 1976 г., общо и по отрасли на народното стопанство, се виждат от данните в таблица № 13.

И през този отчетен период се наблюдава по-нататъшно нарастване на кредитите за оборотни средства общо за народното стопанство - с 4,1 % спрямо предходната година и с 22,3 % спрямо 1975 година. Успоредно с това характерна е тенденцията на подобряване на съотношението между редовните и просрочените кредити - в сравнение с 1976 г. относителният дял на редовните заеми нараства с 0,9 пункта за сметка на намаляване относителния дял на просрочените кредити. Все още обаче размерът на просрочените заеми и на просрочените платежни документи е твърде голям, което показва, че в стопанската дейност на организациите съществуват редица недостатъци. Не се използват достатъчно гъвкаво и съществуващите възможности на кредитно-разплащателния механизъм. С оглед да се въздействува и съдействува още по-ефикасно за ускоряване на разплащанията между социалистическите организации, предвижда се по-нататъшно усъвършенстване на кредитно-разплащателния механизъм.

КРЕДИТИ	1975 год.		1976 год.		1977 год.				Индекс		
	отчет		отчет		план		отчет		кол. 7	кол. 7	кол. 7
	сума	отн. дял	сума	отн. дял	сума	отн. дял	сума	отн. дял	към кол. 5	към кол. 3	към кол. 1
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Общо за народното стопанство	7334.1	100.0	8609.7	100.0	8227.0	100.0	8966.2	100.0	109.0	104.1	122.3
в т.ч.: редовни	6874.5	93.7	8101.9	94.1	8227.0	100.0	8520.3	95.0	103.6	105.2	123.9
ПРОСРОЧЕНИ	459.6	6.3	507.8	5.9	х	х	445.9	5.0	х	87.8	97.0
Промисленост	2848.4	100.0	3475.0	100.0	2915.2	100.0	3528.6	100.0	121.0	101.5	123.9
в т.ч.: редовни	2544.9	89.3	3238.1	93.2	2915.2	100.0	3267.4	92.6	112.1	100.9	128.4
просрочени	303.5	10.7	236.9	6.8	х	х	261.2	7.4	х	110.3	86.1
Селско и горско стопанство	611.3	100.0	871.3	100.0	793.0	100.0	816.5	100.0	103.0	93.7	133.6
в т.ч.: редовни	589.7	96.5	760.9	87.3	793.0	100.0	803.0	98.3	101.3	105.5	136.2
просрочени	21.6	3.5	110.4	12.7	х	х	13.5	1.7	х	12.2	62.5
Строителство	217.0	100.0	240.9	100.0	264.9	100.0	232.6	100.0	87.8	96.6	107.2
в т.ч.: редовни	158.1	72.9	193.9	80.5	264.9	100.0	181.6	78.1	68.6	93.7	114.9
просрочени	58.9	27.1	47.0	19.5	х	х	51.0	21.9	х	108.5	86.6
Транспорт и съобщения	34.6	100.0	65.2	100.0	49.4	100.0	55.9	100.0	113.2	85.7	161.6
в т.ч.: редовни	32.6	94.2	63.2	96.9	49.4	100.0	54.0	96.6	109.3	85.4	165.6
просрочени	2.0	5.8	2.0	3.1	х	х	1.9	3.4	х	95.0	95.0
Вътрешна търговия	1982.5	100.0	2012.0	100.0	2194.8	100.0	2016.7	100.0	91.9	100.2	101.1
в т.ч.: редовни	1967.4	99.2	1973.4	98.1	2194.8	100.0	1976.7	98.0	90.1	100.2	100.1
просрочени	15.1	0.8	38.6	1.9	х	х	40.0	2.0	х	103.6	2.6

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Мат.технич.снабдяване	975.5	100.0	1005.0	100.0	843.8	100.0	1226.1	100.0	145.3	122.0	125.
в т.ч.:редовни	927.9	95.1	957.2	95.2	843.8	100.0	1170.1	95.4	138.7	122.2	126.
просрочени	47.6	4.9	47.8	4.8	x	x	56.0	4.6	x	117.2	117.
Външна търговия	624.0	100.0	804.2	100.0	700.0	100.0	999.1	100.0	142.7	124.2	160.
в т.ч.:редовни	617.9	99.0	798.2	99.3	700.0	100.0	989.0	99.0	141.3	123.9	160.
просрочени	6.1	1.0	6.0	0.7	x	x	10.1	1.0	x	168.3	165.
Други отрасли	40.8	100.0	136.1	100.0	31.6	100.0	90.7	100.0	2.9	66.6	2.2
в т.ч.:редовни	36.0	88.2	117.0	86.0	31.6	100.0	78.4	86.4	пъти	67.0	пъти
просрочени	4.8	11.8	19.1	14.0	x	x	12.3	13.6	пъти	64.4	пъти

Анализът на отрасловата структура на кредитите показва намаляване относителния дял на кредитите в промишлеността (от 40,4 % през 1976 г. на 39,4 % през 1977 г.), в селското стопанство (от 10,1 % през 1976 г. на 9,1% през 1977 г.), във вътрешната търговия (от 23,4 % през 1976 г. на 22,5 % през 1977 г.) и т.н. Увеличаване на относителния дял на кредитите се отчита в материално-техническото снабдяване (от 11,7 % през 1976 г. на 13,7 % през 1977 г.) и във външната търговия (от 9,3 % през 1976 г. на 11,1 % през 1977 г.). Промените в структурата на кредитите по отрасли се дължат предимно на настъпилите изменения в отрасловата структура на съвкупния обществен продукт.

2. Обращаемост на оборотните средства и свръхнормативни запаси.

В изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и Юлския пленум на ЦК на БКП цялостната дейност на стопанските министерства, стопанските организации и банката през 1977 г. беше насочена към по-нататъшното повишаване ефективността на икономиката включително и за икономия на оборотни средства в съответствие с утвърдената Програма за ускоряване обращаемостта на оборотните средства.

Творческата обстановка на висока възискателност след тези решения създаде благоприятни условия за изпълнението на програмата. Особено благоприятно се отразиха мобилизацията и повишената активност на стопанските министерства и стопанските организации след Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП за усъвършенствуване на плановете ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда. Тази активност още повече нарасна в хода на подготовката на Националната партийна конференция и особено след нейното провеждане. Това естествено ще бъде основен фактор за осигуряване изпълнението на качествените показатели и по-специално за рационалното използване на суровините, материалите, енергията и горивата.

Програмата за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства за първите две години на седмата петилетка е изпълнена. При планирано ускорение на обръщаемостта на оборотните средства за двете години 6,11 дни е постигнато ускорение 7,69 дни, което е с 0,39 дни повече от ускорението на обръщаемостта на всички оборотни средства през шестата петилетка. Постигнатото ускорение за двете години представлява 45,7 % от предвиденото за цялата седма петилетка. Фактически реализираната относителна икономия за двете години възлиза на 1 241 млн. лева или 251 млн. лева над плана.

Ускорението обръщаемостта на оборотните средства през 1977 г. е значително по-малко от това, постигнато през 1976 година. Поради неблагоприятните метеорологични условия и природните бедствия, конюнктурни и други причини през 1977 г. планираната първоначална обръщаемост на оборотните средства на някои министерства бе коригирана и забавена с около 3 дни. Ако изпълнението на програмата през 1977 г. се осъществяваше в сравнително благоприятните условия на 1976 г., ускорението обръщаемостта на оборотните средства през 1977 г. щеше да запази същия темп.

За изпълнение на задачите, поставени с Програмата за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства, банката проведе редица мерки за засилване на нейното въздействие върху стопанските организации за още по-ефективно използване на оборотните средства.

През 1977 г. банката извърши проверки в 680 стопански организации и подразделения за обвързаността на плана за материално-техническо снабдяване с разходите за суровини и материали по плана за себестойността. При тези проверки се установи, че по плана за материално-техническото снабдяване е планирано да се доставят повече от необходимите за производството суровини и материали в размер на 129 млн. лева. В Министерството на машиностроенето и металургията например се установи, че са планирани суровини и материали в повече от необходимите в размер на 46 млн. лева, в това число: 4800 тона конструкционна стомана, 3353 тона дебелолостова стомана 3 мм и нагоре, 12014 тона стомана на блокове, 2906 хил.м. изолирани проводници с медни жила. Такива случаи има и в Министерството

на химическата промишленост, в Министерството на леката промишленост и др. По предложение на банката Държавният комитет за планиране даде указания на Министерството на снабдяването и държавните резерви да бъдат снети от плана за материално-техническото снабдяване планираните в повече материали.

Системно се използваше кредита и лихвата като средство за въздействие. Повишиха се изискванията за достигане на по-голяма ефективност от разрешаваните кредити. Кредити се отпускаха главно за запасите от необходими и търсени стоково-материални ценности, с които се преодолява дефицитността или се повишава стабилността в материално-техническото снабдяване и във вътрешната търговия. За запасите, образуването на които е целесъобразно и в интерес на народното стопанство, банката отпускаше кредити с поощрителен и редовен лихвен процент. Това са запаси от особено важни суровини и материали, които трябваше да се натрупат в народното стопанство над определения за тях норматив във връзка с изменение на конюнктурата на международните пазари и осигуряване изпълнението на договорните задължения на страната. Средният размер на тези запаси през 1977 г. възлезе на около 400 млн. лева, които не се включват в свърхнормативните запаси и не се вземат предвид при изчисляване обръщаемостта на оборотните средства съгласно протоколни решения. За една част от тези запаси в размер на около 300 млн. лева, целесъобразността от образуването на които се преценяваше съвместно с Държавния комитет за планиране, Министерството на финансите, Министерството на снабдяването и държавните резерви и Българската народна банка, се отпускаха кредити с редовен лихвен процент. Такива кредити бяха отпуснати за 1 484 хил. тона вносни енергийни въглища за 18 млн. лева, за 30 хил. тона азбест - влакно за 4,2 млн. лева, за 21 300 тона оловни и цинкови концентрати за 7,6 млн. лева, за 611 хил. тона аглокускови руди за 12,8 млн. лева, за 71 хил. куб. метра иглолистни трупи от Коми за 2,2 млн. лева и други.

Освен тях с поощрителен лихвен процент се кредитираха запаси от суровини и материали за производство на модни, луксозни и деликатесни стоки и запасите от такива стоки. С оглед да се създадат още по-благоприятни условия за производството на такива стоки предвижда се да се утвърдят специални нормативи за оборотни средства на специализираните подразделения и цехове за модни, луксозни и деликатесни стоки в съответствие с характера на изпълняваните от тях задачи. Също с поощрителен лихвен процент се кредитираха запасите за производство на стоки от специализираните цехове за ширпотреба, открити съгласно Постановление № 113 от 1974 г. на Министерския съвет за производството на повече, по-качествени и разнообразни стоки за народно потребление. Тези запаси също не се включват в свърхнормативните запаси и не се вземат предвид при изчисляване обръщаемостта на оборотните средства.

Банката обърна особено внимание и на въпроса за продукцията без осигурена или със затруднена реализация както при съставянето на плана, така и в процеса на неговото изпълнение. През течение на 1977 г. средният размер на тази продукция възлизаше на около 78 млн. лева и се запази на равнището на 1976 година. В резултат на взетите мерки в края на годината, по данни на банката, продукцията без осигурена и със затруднена реализация намаля на около 27 млн. лева.

Значително се разшири и започна по-пълно да се прилага през 1977 г. и механизмът за събиране на щетите за неизпълнение на договорните задължения между стопанските организации. През 1976 г. 1 369 стопански организации са събрали щети за 25 млн. лева от 2 951 неизправни по отношение изпълнение на договорните си задължения организации. През 1977 г. 4 018 от ощетените организации са събрали щети за 102 млн. лева от 8 212 неизправни организации.

Независимо от тези добри резултати общо за народното стопанство отделни министерства поради слабости в стопанската си дейност не изпълниха задачите по ускоряване обръщаемостта на оборотните средства. Министерството на машиностроенето и металургията забави обръщаемостта на оборотните си средства с 8,59 дни спрямо планираната, като ангажира около 118 млн.

лева повече оборотни средства. Главните причини за това са както свръхнормативните запаси, чиито компенсирани средногодишен размер е 84 млн. лева, а некомпенсираният 155 млн. лева, така и неизпълнението на плана за реализацията с около 135 млн. лева. В министерството има свръхнормативни запаси от стомана на блокове - 167 хил. тона, лярски чугун - 9 хил. тона, валцувани черни метали - 12 хил. тона, стоманени тръби - 11 хил. тона и други.

Министерството на химическата промишленост не изпълни планираната обръщаемост с 5,59 дни главно поради свръхнормативните запаси, чиито средногодишен размер е 43 млн. лева. В края на годината министерството сведе запасите си в рамките на общия норматив, но за отделни групи материали запасите са над норматива: валцувани черни метали - 4 хил. тона, тръби стоманени - 2,6 хил. тона, шамотни огнеупорни материали - 5,5 хил. тона и др.

Министерството на земеделието и хранителната промишленост не достигна планираната обръщаемост с 5,3 дни. Поради неблагоприятните метеорологични условия не се изпълни планът за плодовете и зеленчуците. Въпреки това министерството достави първоначално договорените количества амбалаж и други материали, свързани с изкупуването и преработката на плодовете и зеленчуците, с което в стопанските организации и поделенията бяха неоправдано ангажирани за продължително време значителни оборотни средства.

Планираната обръщаемост на Министерството на леката промишленост не е изпълнена с 4,86 дни, като са ангажирани в повече оборотни средства средно за годината около 37 млн. лева, в резултат на натрупани свръхнормативни запаси, които за годината възлизат на около 44 млн. лева.

Ако посочените министерства бяха изпълнили задачите си по ускоряване обръщаемостта на оборотните средства, общо за страната ускоряването щеше да възлезе на 2,7 дни, вместо на 1,58 дни.

Общото изпълнение на програмата се осъществи не само в резултат на добрата работа на останалите министерства и ведомства. Известно влияние оказва и структурата, което възлиза

на 0,7 дни. Министерствата, които изпълниха програмата, имат средна обръщаемост 58 дни и относителният дял на производствената им програма, стокооборота, приходите и др. в общата сума за страната е 59 %, докато министерствата, които не изпълниха програмата, имат обръщаемост 90 дни, а относителният дял на производствената им програма е 41 %.

Основен фактор и предпоставка за ефективното използване на оборотните средства е правилното планиране и образуване на запасите от материали и готова продукция в народното стопанство.

Извършеният анализ на състоянието на запасите от суровини и материали в народното стопанство показва, че се очертава тенденция на увеличаване на запасите в потребителите, докато в доставчиците те намаляват. Така например фактическите запаси от материали в шест основни министерства – потребители нарастват през 1977 г. в сравнение с 1976 г. с 15 % и превишават значително норматива, докато запасите от материали в Министерството на снабдяването и държавните резерви се увеличават със 7 %, но както през 1976 г., така и през 1977 г. са под определения норматив. Тази тенденция се потвърждава и от следните данни за някои отделни групи материали общо за народното стопанство: фактическите запаси от стоманени студеновалцовани ленти в потребителите осигуряват за 1977 г. нуждите от тях за 70 дни, докато през 1976 г. тази осигуреност е била 59 дни, т.е. увеличение с около 19 %. В същото време запасите в доставчиците през 1977 г. са за 141 дни, докато за 1976 г. те са били за 162 дни, или намаление с около 13 %. Фактическите запаси от огнеупорни материали в потребителите осигуряват потребностите за 126 дни при 130 за 1976 г., т.е. намалени са само с около 3 %. В същото време отчетните данни на Министерството на снабдяването и държавните резерви показват, че запасите от тези материали в системата на министерството в края на 1977 г. са намалени в сравнение с края на 1976 г. с около 58 %. Подобно е положението и с цинкованата ламарина, студено изтеглената сортова стомана и др.

Тази неблагоприятна тенденция се дължи главно на някои недостатъци в оперативното управление на материално-техническото снабдяване. Все още доставките от пласментно-снабдителните организации се извършват без да се взема предвид действителното състояние на запасите в потребителите.

Когато в изпълнение разпоредбите на Постановление № 48 на Министерския съвет от 1977 г. за усъвършенствуване на материално-техническото снабдяване пласментно-снабдителните организации преустановяват доставките на съответни материали, от които в потребителите са образувани своѝхнормативни запаси, станали са излишни за изпълнението на плана или пък са предназначени за производството на продукция без осигурена реализация, банката отпуска на доставчиците кредити с редовен лихвен процент. С поощрителен лихвен процент 1 % се отпускат кредити за изкупени от пласментно-снабдителните организации излишни суровини и материали. Въпреки тези облекчения, с които се цели да се съсредоточат запасите в пласментно-снабдителните организации, допуска се и преизпълнение на плана за доставките на потребителите за сметка на намаляване на запасите в пласментно-снабдителните организации.

Превишението на плана за доставката на някои суровини и материали, предназначени за потребителите, се вижда от следните данни:

Таблица № 14

НАИМЕНОВАНИЕ НА СУРОВИНИТЕ И МАТЕРИАЛИТЕ	Мярка	Доставки през 1977 година		
		П л а н	О т ч е т	%
А	1	2	3	4
Кокс – металургичен – сух	тона	1 373 300	1 493 731	108,8
в т.ч.:				
За М-вото на машиностроенето и металургията	"	1 187 500	1 270 429	107,0

А	1	2	3	4
Валцувани черни метали /прокат/	тона	3 680 711	4 037 764	109,7
в т.ч.:				
За М-во на строителст- вото и строителните материали	"	558 429	604 497	108,3
Тръби стоманени	"	306 130	309 234	101,0
в т.ч.:				
За М-во на машинострое- нето и металургията	"	66 762	72 689	108,9
За М-во на строителството и строителните материали	"	67 864	69 847	102,9
Полиетилен ниска плътност	"	43 396	45 896	105,8
в т.ч.:				
За М-во на химическата промишленост	"	33 465	36 342	108,6
Тръби от пластмаси	"	6 828	9 204	134,8
в т.ч.:				
За М-во на строителст- вото и строителните материали	"	1 521	1 710	112,4
Огнеупорни материали шамотни	"	130 990	146 432	111,8
в т.ч.:				
За М-во на машинострое- нето и металургията	"	87 610	94 246	107,6
За М-во на леката промишленост	"	3 490	7 486	214,5
За М-во на строител- ството и строителните материали	"	18 000	21 067	117,0

Важен фактор за увеличаването на свръхнормативните запаси в потребителите са и некомплексните промени в плановете на поделенията, извършвани от министерствата и стопанските организации. Така например производственият план на поделенията от системата на Министерството на машиностроенето и металургията бе намален през 1977 г. с около 190 млн. лева без да се извърши цялостна промяна и на плана за материално-техническото снабдяване, поради което договорите за доставка на материали се изпълняваха без употребата на тези материали да е осигурена по планов ред.

Друга причина, която влияе за образуването на свръхнормативните запаси, са някои недостатъци в оперативното управление на запасите, поради което се допуска в едни предприятия да се образуват свръхнормативни запаси от суровини и материали, а в други предприятия запасите от същите материали да са под норматива. Така например в две пласментно-снабдителни организации от системата на Министерството на снабдяването и държавните резерви запасите от леярски чугун са над норматива в размер на 1 346 хил. лева, а в 9 - под норматива с 2 304 хил. лева. Запасите от стомана конструкционна сортова в 9 организации са с 2 415 хил. лева над норматива, а в 15 - под норматива с 1 068 хил. лева. Подобно е положението с наличностите и в други 30 планови групи. Това е една от причините, поради която някои потребители не са получили планираните по спецификации материали, стойността на които по данни на Комитета по единна система за социална информация възлиза на 74,4 млн. лева. Най-голямо неизпълнение са допуснали организациите от системата на Министерството на снабдяването и държавните резерви - около 64 млн. лева.

Независимо че запасите от суровини, материали, готова продукция, стоки и други в народното стопанство общо са под норматива, т.е. няма компенсирани свръхнормативни запаси, по отделни планови групи са образувани свръхнормативни запаси (некомпенсирани свръхнормативни запаси). Към 31 декември 1977 г. тези запаси възлизат на 230 млн. лева, а към същата дата на 1976 г. - на 223 млн. лева. И за двете години обаче това е най-малкият им размер. През течение на годината

некомпенсираните свръхнормативни запаси нарастват значително, което се вижда от средния им размер. През 1976 г. той е бил 457 млн. лева, а през 1977 г. - 500 млн. лева. Всъщност некомпенсираните свръхнормативни запаси най-точно отразяват и конкретният натурален състав на запасите. Така например към 31 декември 1977 г. общо в народното стопанство няма компенсирани свръхнормативни запаси от материали. Анализът обаче на натуралния състав на запасите показва, че в потребителите и доставчиците има свръхнормативни запаси от валцувани черни метали 145 хил. тона, от стоманени тръби 66 хил. тона, от леярски чугун - 34 хил. тона, от поцинкована ламарина - 8 хил. тона, от стоманени ленти студено валцувани - 11 хил. тона, от изолирани проводници с медни жила - 57 млн. метра и още много други.

За образуването на некомпенсираните свръхнормативни запаси са оказали влияние редица фактори. Един от тях е неправилното и неточното установяване в някои случаи на потребностите от суровини и материали от министерствата - потребители, конкретни данни за което се посочиха за Министерството на машиностроенето и металургията.

Друг фактор за образуването на некомпенсирани свръхнормативни запаси е значителното отклонение между нормативите в дни за запасите, определени на база лимитите за суровини и материали, и периодичността на доставките по сключените договори. При сключването на договорите потребителите и доставчиците обикновено не се съобразяват с определения норматив за запас в дни и с договорите определят по-големи интервали за доставка на материалите. Така например на Комбината за цветни метали "Димитър Ганев" е определен 12 дни норматив за запас от алуминий на блокове, а интервалите за доставка съгласно сключените договори са 45 дни; за цинка дните на норматива са 11,5, а дните на интервалите за доставка - 30. Подобни случаи има в много други подразделения.

Некомпенсираните свръхнормативни запаси създават възможности за неикономично разходване на материалните ресурси и препазходи на суровини и материали.

През 1977 г. общо за народното стопанство при план 72,43 лв. материални разходи на 100 лв. произведена продукция са отчетени 73,21 лв. или превишение 0,78 лв. Общият размер на преизхода е 166 млн. лева, като най-значителен е в Министерството на машиностроенето и металургията, Министерството на земеделието и хранителната промишленост, Министерството на химическата промишленост, Министерството на електрониката и електротехниката.

Така например в Министерството на машиностроенето и металургията са преизходвани 26,6 т. месингов прокат, възможност за което е създадена от наличието на свръхнормативни запаси по тази планова група, които в края на годината възлизат на 337 тона. Част от тези свръхнормативни запаси е образувана поради извършените през годината доставки над плановите потребности в размер на около 240 тона. Подобно е положението и с кабелите с медни жила, от които е допуснат преизход 35 хил.м. при наличие на свръхнормативни запаси в края на годината около 258 хил.м. И тези свръхнормативни запаси са образувани главно поради превишение на доставките над потребността за производството с около 235 хил.м.

Наличието на некомпенсирани свръхнормативни запаси от суровини и материали, способствуват и за допускането на брак над предвидения, без производителите да чувствуват затруднения при снабдяването с материали, тъй като такива им се осигуряват от свръхплановите доставки.

Извършеният анализ на изпълнението на Програмата за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства през отчетната година очерта някои тенденции, които могат да се отразят неблагоприятно върху ефективното използване на оборотните средства, ако не се вземат необходимите мерки.

С новата технология на планиране се създадоха добри възможности за балансирано обвързване на плана на подразделенията и стопанските организации по всички показатели, включително и със суровини, материали, горива и енергия. Забелязва се обаче стремеж в министерствата и стопанските организации да увеличават запасите от материали, които са под норматива, без да се освобождават от онези материали, които

са над норматива или са ненужни. Такова едностранчиво прилагане на новата технология на планиране ще се отрази неблагоприятно върху ефективното използване на оборотните средства. От друга страна, като се има предвид, че обращаемостта на оборотните средства не е вече задължителен показател за стопанските организации и поделенията, може да се очаква, че много стопански организации и поделенията им ще полагат по-малко грижи за ликвидиране на запасите, които са ненужни, залежали или свръхнормативни. Това налага да се вземат допълнителни мерки за засилване въздействието на банката върху министерствата и стопанските организации. Становището на банката е, че прилагането на диференцираното кредитиране може да ограничи образуването на свръхнормативните запаси от едни материали и стоки за сметка на други. Този начин на кредитиране се прилага от 1 април 1977 г. само за пласментно-снабдителните организации от системата на Министерството на снабдяването и държавните резерви за 37 планови групи материали и за поделенията на ДСО "Търговия на едро" - за 43 групи стоки.

Прилагането на този ред на кредитиране показва, че чрез него от една страна се постига предотвратяване на по-нататъшното натрупване на стоки, пласментът на които е затруднен, а от друга - осигурява се по-пълно задоволяване потребностите на населението с разнообразни и качествени стоки. Създават се условия за подобряване управлението на запасите и за снабдяване на стопанските организации - потребители със суровини и материали съобразно сключените договори, за недопускане образуването на запаси от едни групи стоково-материални ценности за сметка на други.

Принципите на диференцираното кредитиране бяха обсъдени и със съветските другари от Държавната банка на СССР, които дадоха положителна оценка на този начин на кредитиране.

Някои стопански деятели от Министерството на снабдяването и държавните резерви и от Министерството на вътрешната търговия и услугите критикуват този начин на кредитиране. Те считат, че банката трябва да предоставя кредита не целево, т.е. за отделни планови групи, в зависимост от състоянието на запасите в тези групи, а общо - в рамките на норматива за

оборотни средства. По преценка на банката тази критика е неоснователна, тъй като диференцираното кредитиране е една от най-ефикасните форми за осигуряване на целево предоставяне и ползуване на кредита. Диференцираното кредитиране не само не трябва да се отменя по отношение на прилагането му спрямо пласментно-снабдителните организации и организациите за търговия на едро, но да се приложи и спрямо стопанските организации и от другите отрасли. В тази насока обаче банката трябва да се подкрепи. Предполага се, че министерствата и стопанските организации, спрямо които ще се приложи този начин на кредитиране също ще възразяват и ще го критикуват, понеже ще се засили контролът чрез кредита като ефикасно средство за управление на запасите и предотвратяване образуването на свръхнормативни запаси.

Централният комитет на Българската комунистическа партия и Министерският съвет обръщат особено внимание на въпроса за производството и търговията на модни, луксозни и деликатесни стоки. В съответствие с разпоредбите на Постановление № 60 от 1977 г. на Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет за рязко увеличаване на производството, повишаване на качеството, разнообразяване на асортимента и подобряване на търговията с тези стоки, банката създаде привилегирован, специален ред за кредитиране на запасите от суровини и материали за производството на модни, луксозни и деликатесни стоки и запасите от такива стоки.

Производителите на такива стоки обаче все още не са осигурили такова производство, което да отговаря на модата, качеството на продукцията и на материалите, от които тя се произвежда. Забелязва се стремеш да се произвежда предвидената в плана модна луксозна и деликатесна продукция без да се държи сметка за високите изисквания, на които тя трябва да отговаря. Не се осигурява с договори пълният размер на произвежданата продукция. Това налага Министерството на леката промишленост, Държавният комитет по стандартизация и Министерството на вътрешната търговия и услугите да вземат най-бързи и ефикасни мерки за осигуряване такова качество на

произвежданите стоки, с което да се задоволят изискванията на потребителите. От своя страна банката провежда постоянен контрол за състоянието на запасите от модни, луксозни и деликатесни стоки с оглед своевременно да се установят случаите на затруднения в реализацията и чрез прилагането на мерки за въздействие да се съдействува за продажбата им.

Пласментно-снабдителните организации, водени от свои ведомствени интереси продължават да експедират суровини и материали на потребителите, с което създават свръхнормативни запаси, вместо да ги съсредоточават при себе си. На определен срок по договора доставката се изпраща на потребителя, независимо от това дали при него има свръхнормативни запаси от същите суровини и материали или пък новите доставки са предназначени за продукция без осигурена реализация. Както вече бе посочено, наред с неефективното използване на оборотните средства, тази практика създава възможност за преразход на суровини и материали, за производството на продукция без осигурена реализация и допускането на брак. По наша преценка, необходимо е Министерството на снабдяването и държавните резерви да вземе решителни мерки за преустановяване на тази практика в работата на пласментно-снабдителните организации, като осигури ритмично изпълнение на доставките за всеки потребител в съответствие с определените нормативи за запаси в дни, без да се допуска преизпълнение на плана за доставките. Подобряването на организацията на снабдяването на потребителите на тази основа ще ограничи възможностите за неефективно използване на суровините и материалите.

Тези изисквания за съсредоточаване на запасите важат в пълна сила и за търговските организации на едро.

Все още не е преодоляна вредната практика, някои производители да не усвояват своевременно планираната нова продукция, за която има сключени договори за износ. Това неизпълнение те компенсират с преизпълнение на плана за усвоени изделия, без да е осигурена реализацията на надплановите количества и средства за заплащането им, когато изделията са машини и съоръжения за капитално строителство. Този начин на преизпълнение на плана се предпочита, тъй като не изисква нови технологически решения и преустройство на производствения

процес. От само себе си се разбира, че по този начин не се изпълняват задълженията по външотърговските споразумения и договори и се създават затруднения в платежния баланс на страната. В съответствие с изискванията на новата технология на планиране, министерствата и стопанските организации следва своевременно да вземат необходимите мерки за усвояване производството на новата продукция в предвидените срокове, като не допускат отклоняването на материали за преизпълнение на плана, без за надплановите количества да има сключени договори и осигурени средства за заплащането им.

III. КОНТРОЛ ПО РАЗХОДВАНЕТО НА ФОНД "РАБОТНА ЗАПЛАТА"

Контролът по разходването на фонд "Работна заплата" и през 1977 г. се провеждаше в съответствие с нормативните актове за управление на икономиката, тъй като съгласно Решение № 165 на Министерския съвет от 8 август 1977 г. Постановление № 5 от 1.11.1977 г. на Централния комитет на БКП, Министерския съвет и ЦС на БПС следва да се прилага от 1 януари 1978 година.

През 1977 г. банковият контрол по разходването на фонд "Работна заплата" се разшири по отношение и на премияте и наградите, изплащани на служителите от функционалните и нестопанските министерства и други ведомства, народните съвети и организациите и звената на бюджетна издръжка.

През отчетната година банката провеждаше системен контрол при разходването на фонд "Работна заплата" на всички равнища на управление. Тя анализираше причините за допуснатия преразход, изискваше да се вземат мерки за неговото намаляване и ликвидиране и налагаше предвидените в нормативните актове санкции за преразхода. Въпреки тези мерки някои национални стопански комплекси и министерства приключиха годината с преразход, както следва: Министерство на земеделието и хранителната промишленост - 67 113 хил. лв.; Министерство на строителството и строителните материали - 44 068 хил. лв.; Министерство на машиностроенето и металургията - 13 833 хил. лв.; Министерство на леката промишленост - 7 166 хил. лв.; Министерство на горите и горската промишленост - 6 952 хил. лв.; Министерство на електрониката и електротехниката - 3 591 хил. лв., или всичко - 142 723 хил. лева.

В сравнение с 1976 г. преразходът на фонд "Работна заплата" е намалял с 86 659 хил. лв., главно поради намалението на преразхода в Министерството на земеделието и хранителната промишленост със 111 541 хил. лв. Увеличение на преразхода има в Министерството на строителството и строителните материали с 13 867 хил. лв., в Министерство на машиностроенето и металургията с 9 089 хил. лева и др.

Намаление на преразхода има и в отделните стопански организации. Докато през 1976 г. той възлизаше на 125 774 хил.лв., през 1977 г. е 70 554 хил.лв. или отчита се намаление от 55 220 хил.лева.

Главната причина за допуснатия преразход на фонд "Работна заплата" е неизпълнението на обществената производителност на труда. Както е известно, съгласно действащия през 1977 г. Правилник за образуване на фонд "Работна заплата" и премиране на работниците и служителите, фонд "Работна заплата" на министерствата се коригира за всеки процент нарастване или намаляване на планираната обществена производителност на труда по утвърден норматив. Поради неизпълнение на плана за печалбата не можа да бъде достигната и планираната обществена производителност на труда, в резултат на което по фонд "Работна заплата" се отчете преразход.

Министерството на земеделието и хранителната промишленост не изпълни планираната реализация с 1 207 млн.лв., което стана причина за неизпълнение на плана за печалбата с 314 351 хил.лева. Главна причина за това са неблагоприятните метеорологични условия през 1977 година. Наложиха се извършването на допълнителни разходи за повторно засяване на различни култури, в резултат на което материалните разходи на 100 лева чиста продукция бяха превишени с 27,32 лева. Тези неблагоприятия доведоха до неизпълнение на обществената производителност на труда в отрасъл "Промисленост" с 9,2 % и в отрасъл "Селско стопанство" с 19,92 %.

Министерството на строителството и строителните материали при планирана печалба 229 718 хил.лв. реализира само 159 480 хил.лв. или 69,4 %. Това доведе до неизпълнение на планираната обществена производителност със 7,67 %. Главната причина за неизпълнение на плана за печалбата е неизпълнението на плана за обема на строително-монтажните работи. При план за обем на строително-монтажните работи 1 533 775 хил.лв., министерството отчита изпълнение 1 482 424 хил.лв., или неизпълнение от 51 351 хил.лв., вследствие на което не е реализирано снижение в размер на 4 946 хил.лева. Освен това се отчита и неизпълнение на плана за снижението на себестойността на строително-монтажните работи с 1,79 лв.

на 100 лева. По тези причини не е отчетена печалба за 27 578 хил. лева. Като се вземат предвид и допуснатите загуби от минали години в размер на 27 636 хил. лв., общо от отрасъл "Строителство" не е отчетена печалба 59 059 хил. лева. Стопанските организации с промишлена дейност в състава на министерството не изпълняват плана за печалбата с 21 230 хил. лв., което идва главно от неизпълнение на плана за себестойността. При план за себестойността на 100 лева стокова продукция 93,54 лв., министерството отчита 96,29 лв., или превишение с 2,75 лева, главно от непланируеми загуби - 14 541 хил. лв., в т.ч. от глоби денгуби и неустойки - 4 614 хил. лв., надпланови загуби от брак в производството - 1 689 хил. лева и др. загуби от минали години - 1 689 хил. лв., и др..

И при Министерството на машиностроенето и металургията главната причина за преразхода на фонд "Работна заплата" е неизпълнението на плана за печалбата, а от там и на чистата продукция. Планът за печалбата е изпълнен 88,7 %, а планираната чиста продукция - 92,2 %. Главни причини за това са: неизпълнение на производствената програма с 93 млн. лева, извършени непланирани разходи за 37 млн. лв. и допуснат брак над планирания - 9 млн. лева.

Причините за допуснатия преразход на фонд "Работна заплата" в Министерството на леката промишленост, в Министерството на горите и горската промишленост и в Министерството на електрониката и електротехниката са еднакви с посочените по-горе. За Министерството на леката промишленост следва да се отбележат допълнително следните два фактора: лимитът за численост на персонала е превишен с 3096 работници, т.е. с 1,46 % и не е признат фонд "Работна заплата" 307 хил. лв., вложен за производството на продукция без осигурена реализация.

Съгласно разпоредбите на Правилника за образуване на фонд "Работна заплата" и премиране на работниците и служителите заплатите на ръководните кадри и виновните специалисти се намаляват най-малко с процента на преразхода, но не повече

от 20 %. В съответствие с тези разпоредби през 1977 г. бяха намалени заплатите на 24 332 ръководни кадри и виовни специалисти в размер на 689 хил. лева. Поради ликвидиране на преразхода в края на годината са върнати 268 хил. лв. на 3271 ръководни кадри и специалисти. В сравнение с 1976 г. както броят на лицата, така и сумата на намалените заплати са намалени, което е в пряка връзка с намаляването на преразхода на фонд "Работна заплата".

IV. БЕЗНАЛИЧНИ РАЗПЛАЩАНИЯ В СТРАНАТА

Безналичният платежен оборот от стоков и нестоков характер общо за страната през отчетната 1977 г. както и безналичните плащания, извършени чрез отделните форми и начини на плащания и техният относителен дял в общия безналичен платежен оборот се характеризират от следните данни:

Таблица № 15

№ по ред	ФОРМИ НА ПЛАЩАНЕ	1975 г.			1976 г.			1977 г.		
		Пла-тежни док. (хил. бр.)	Оборо-ти (млн. лв.)	Утно-сите-лен дял	Пла-тежни док. (хил. бр.)	Оборо-ти (млн. лв.)	Утно-сите-лен дял	Пла-тежни док. (хил. бр.)	Оборо-ти (млн. лв.)	Утно-сите-лен дял
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Акцептна-общо:	17813	63571	54,1	16791	63660	48,5	17189	70942	48,1
	В т.ч.: облекчени условия	-	-	-	1606	5817	4,4	15	300	2,0
2.	Вирментна /платежни нареждания	11665	47297	40,3	12344	58065	44,8	12142	67000	45,5
3.	Всички останали форми и начини	943	6622	5,6	890	8882	6,7	902	9433	6,4
		30421	117490	100,0	30025	133207	100,0	30233	147375	100,0

В сравнение с 1976 год. общият безналичен платежен оборот за страната през 1977 г. е увеличен с 10,7 %, а броят на платежните документи - с 0,7 %. В сравнение с 1975 г. безналичният платежен оборот е увеличен с 25,5 %, а броят на платежните документи е намален с 0,6 %.

Най-голям е относителният дял на безналичните плащания, извършени чрез акцептната форма на плащане. В сравнение с 1976 г. извършените плащания чрез тази форма показват незначително намаление - с 0,4 %, а в сравнение с 1975 г. намалението е по-значително - с 6,0 %. Успоредно с това през отчетния период се наблюдава увеличение на безналичните плащания, извършени чрез вирментната форма на плащане.

На второ място по относително тегло е вирментната форма на плащане, което в сравнение с 1976 г. и 1975 г. бележи увеличение съответно с 0,7 % и с 5,2 %. Тази форма на плащане се прилага както за плащания от стоков характер, така и за плащания от нестоков характер. Плащанията от стоков характер /само за извършени доставки, работи и услуги/, които са осъществени през 1977 г. чрез вирментната форма на плащане, както и относителното тегло на останалите форми и начини на плащане в общия безналичен платежен оборот за извършени доставки, работи и услуги, се характеризират от следните данни:

Таблица № 16

№ по ред	ФОРМИ НА ПЛАЩАНЕ	1975 г.			1976 г.			1977 г.		
		Платежни док. (хил. бр.)	Обороти (млн. лв.)	Относителен дял	Платежни док. (хил. бр.)	Обороти (млн. лв.)	Относителен дял	Платежни док. (хил. бр.)	Обороти (млн. лв.)	Относителен дял
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Акцептна-общо:	17813	63571	76,2	16791	63650	71,8	17189	70942	72,6
	в т.ч.:									
	облекчени условия	-	-	-	1606	5817	4,4	15	300	3,1
2.	Вирментна /платежни нареждания	4630	13225	15,8	4924	16157	18,2	4676	17318	17,7
3.	Всички останали форми и начини	943	6622	8,0	890	8882	10,0	902	9433	9,7
		23386	83418	100,0	22605	88699	100,0	22767	97693	100,0

От данните се вижда, че през 1977 г. безналичният платежен оборот от стоков характер също нараства - с 10,1% спрямо 1976 г. и със 17,1% спрямо 1975 г. Това нарастване на безналичния платежен оборот през всяка следваща година е постоянна тенденция и се дължи изключително на ежегодното нарастване на общественото производство в промишлеността, строителството и селското стопанство.

И при безналичните плащания от стоков характер акцептната форма на плащане заема първо място и то със значително относително тегло в сравнение с вирментната форма на плащане и с останалите форми и начин на плащане. Това се обяснява с обстоятелството, че стопанските организации и подразделения - доставчици при сключването на договорите за доставки, работи и услуги договарят тази форма на плащане, тъй като тя им предоставя възможността за по-бързо изготвяне на платежните документи и представянето им в банката и чрез това за по-своевременно събиране стойността на извършените от тях доставки, работи и услуги.

При всички останали форми и начини на плащане/акредитивна форма, особена сметка, планови плащания, взаимни прихващания и др./ през 1977 г. спрямо 1976 г. се отчита незначително намаление на относителното им тегло в общия безналичен оборот за страната както от стоков и нестоков характер, така и от стоков характер - съответно с по 0,3%. В сравнение обаче с 1975 г. относителният дял на тези форми в общия платежен оборот се увеличава - с 0,8% при плащанията от стоков и нестоков характер и с 1,7% при плащанията от стоков характер. Това увеличение се обяснява с разширяване приложното поле на взаимните прихващания между подразделенията и по-горестоящите им органи, когато са налице взаимни вземания и задължения по една и съща по характер сметка.

През отчетната година банката положи много усилия за по-нататъшното засилване на контрола за недопускане на взаимно стоково и парично кредитиране. При установяване

на нарушения в тази област се вземаха незабавно мерки, с оглед недопускането им в бъдеще. Калагаха се и съответни санкции както на виновните стопански организации и подразделения, така и на виновните длъжностни лица при тях. С оглед да въздейства в още по-голяма степен за преустановяване на взаимно стоково и парично кредитиране, банката изискваше в съответствие с нормативните актове да се търси имуществена отговорност от виновните длъжностни лица, които с действията си или с бездействията си са станали причина за допускане на взаимно стоково или парично кредитиране.

Нормативните актове за управление на икономиката създадоха условия и възможности за засилване отговорностите на социалистическите организации за изпълнение на договорните им задължения. Особено значение в тази насока има създадената възможност стопанските организации и подразделения по своя инициатива да изискват възстановяването на пълния размер на нанесените им щети от виновните организации, които не са изпълнили договорните си задължения. Тази система на възстановяване на щетите отначало се прилагаше плахо и ограничено. Впоследствие обаче стопанските организации и подразделенията все по-широко я използват, което се потвърждава от следните данни:

Таблица № 17.

Г о д и н и	Брой на оцетените стопански организации и подразделения, потърсили възстановяване на щетите	Брой на неизправните стопански организации и подразделения, платили щетите	Сума /хил. лв
А	1	2	3
1 9 7 6	1 369	2 951	29410
1 9 7 7	4 018	8 212	102142
О б щ о:	5 387	11 163	131552

Данните показват, че през 1977 г. броят на стопанските организации и подразделения, на които са възстановени нанесените им щети, се е увеличил около три пъти в сравнение

с 1976 г., а събраните суми - около три и половина пъти. Голямото увеличение на броя и сумите на потърсените и възстановените щети потвърждава правилността на партийните решения за засилването на взаимния контрол между социалистическите организации за изпълнение на договорните задължения.

Относителното тегло на общата просрочена задължени-
лост /просрочени заеми и просрочени платежни документи/
спрямо общо ползуваните заеми /редовни и просрочени/ и
просрочените платежни документи към 31.XII.1977 г. се за-
пазва почти на нивото на 1976 г. - с незначително намаление
от 0,1 %. Банката въздействува и съдействува постоянно за
намаляването на взаимната просрочена задълженилост в народ-
ното стопанство. Във връзка с това бяха разработени и мер-
ки за осигуряване на бързи разплащания, които ще бъдат при-
ложени в най-скоро време. Очаква се с влизането в действие
на тези мерки наличната просрочена взаимна задълженилост да
бъде рязко намалена и сведена до минимум и да се осигури
по-бързото постъпване на средствата по сметките на достав-
чиците за извършените от тях доставки, работи и услуги.

V. ВЛОГОНАБИРАНЕ, КРЕДИТИРАНЕ И БЕЗКАСОВИ ПЛАЩАНИЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО

През отчетната 1977 година усилията на Държавната спестовна каса бяха насочени към по-нататъшно усъвършенстване обслужването на населението в областта на влогонабирането, кредитирането и безкасовите плащания. При изпълнението на специфичните си задачи Държавната спестовна каса се ръководеше от партийните и правителствените изисквания за повишаване на качеството и ефективността в работата.

1. Влогонабиране

1977 година не беше особено благоприятна за влогонабирането вследствие на земетресенията и на нанесените щети в селското стопанство. По данни от баланса на паричните доходи и разходи на населението относителното тегло на чистия прираст на влоговете спрямо общия размер на доходите спадна с 1,0 пункта в сравнение с 1976 година. Същевременно относителното тегло на стокооборота се увеличи с 1,2 пункта, а на нестоковите услуги – с 0,6 пункта.* При това ръстът на стокооборота превишава ръста на заплатите с 2,1 %.*

Независимо от неблагоприятните условия бяха проведени в широк мащаб мероприятия за изпълнение на плана по влогонабирането. Осъществено бе тясно сътрудничество с органите на Българската народна банка, Министерство на финансите, Министерство на вътрешната търговия и услугите и Комитета за единна система за социална информация при Министерския съвет. В резултат на това планът по влогонабирането бе изпълнен 104 % (при план 360 млн. лева бе реализиран прираст в размер 374,9 млн. лева). Успоредно с това сумите по депозитите на населението нараснаха с 52,4 млн. лева.

Развитието на влогонабирането през 1977 година в сравнение с предходните две години е видно от следните данни:

* По предварителни данни на ДКП

/партиди-броя; суми - млн.лв./

ВИДОВЕ ВЛОГОВЕ	1 9 7 5 г.		1 9 7 6 г.		1 9 7 7 г.	
	партиди	сума	партиди	сума	партиди	сума
А	1	2	3	4	5	6
С р о ч н и	46 636	86,3	46 303	92,1	47 495	98,4
Детски	2 049 207	751,6	1 957 270	836,6	1 996 237	918,7
Работнически	3 918 042	3 061,3	3 451 816	3 263,1	3 387 414	3 447,2
Условни	6 026	2,9	6 102	3,6	6 941	4,5
Безсрочни	2 876 251	2 052,5	2 490 610	2 193,5	2 485 052	2 340,7
Влогове от чуждестранна валута	291	0,2	296	0,2	342	0,2
Влогове на чуждестранни лица - местни лева	21 846	7,2	22 474	7,9	19 781	9,0
Текущи сметки на граждани	116 650	5,1	140 909	7,2	150 841	8,4
ВСИЧКО:	9 034 949	5 967,1	8 115 780	6 404,2	8 094 103	6 827,1
Жилищни влогове	480 609	1 633,1	514 449	1 771,1	530 926	1 814,9
А ВСИЧКО:	9 515 558	7 600,2	8 630 229	8 175,3	8 625 029	8 642,0

Постигнато е нарастване на сумите (вкл. начислените лихви) по видове влогове. Спрямо 1976 г. най-голямо нарастване се отчита по работническите влогове (184,1 млн. лв.), следвано от нарастването по безсрочните влогове (147,2 млн. лева), по детските (82,1 млн. лв.), по жилищните (43,8 млн. лева) и т.н. Най-голям брой партии – 3 387 414 (39,3 % от общия брой на партидите) и остатък – 3 447,2 млн. лв. (39,9 % от общия остатък) имат работническите влогове, следвани от безсрочните (28,8 % от партидите и 27,1 % от остатъка), жилищните (6,2 % от партидите и 21 % от остатъка), детските и т.н.

Средният остатък на една партида през 1977 г. е 1 002 лв. или с 55 лева повече в сравнение с 1976 година. Това показва, че развитието на влогонабирането се осъществява предимно по интензивен път.

През отчетния период нараства задържането в дни на влоговете – от 988 дни през 1976 г. на 1 004 дни през 1977 година. Това създава още по-благоприятни условия за по-широко използване средствата на населението като кредитен ресурс

През 1977 година по видове влогове бе реализиран следният чист прираст:

Таблица № 19

в млн. лв.

ВИДОВЕ ВЛОГОВЕ	Реализиран прираст		
	1975 г.	1976 г.	1977 г.
А	1	2	3
Срочни	5,8	4,1	4,5
Детски	76,2	69,7	65,3
Работнически	240,1	170,1	150,8
Условни	0,5	0,7	0,8
Безсрочни	156,2	119,7	124,7
Влогове от чуждестранна валута	-	-	-
Влогове на чуждестранни лица – местни лева	0,6	0,7	1,1
Текущи сметки на граждани	3,1	2,1	1,1
Всичко:	482,5	367,1	348,3
Жилищни влогове	128,4	121,3	26,6
А всичко:	610,9	488,4	374,9

Най-голям прираст - 150,8 млн. лв. (40,2 % от общия прираст) бе реализиран по работническите влогове, следван от прираста по безсрочните - 124,7 млн. лв. (33,3 %), детските влогове - 65,3 млн. лв. (17,4 %), жилищните - 26,6 млн. лева (7,1 %) и срочните - 4,5 млн. лева (1,2 %).

За първите две години на седмата петилетка се утвърждава тенденцията на намаляване абсолютния прираст на влоговете. От 610,9 млн. лв. през 1975 г. той спада на 488,4 млн. лева през 1976 г. и на 374,9 млн. лева през 1977 година. Тези промени са основно в резултат на нарастването на стокооборота (през 1977 година спрямо 1976 година по предварителни данни на КЕССИ е реализиран ръст на стокооборота 5,1 %).

По местонахождение прирастът на влоговете е реализиран, както следва:

Таблица № 20
/в млн. лв./

Години	Реализиран прираст			Относителен дял към общия размер на прираста	
	Общо	В това число		в града	в селото
		в града	в селото		
А	1	2	3	4	5
1975	611	451	160	73,8	26,2
1976	488	354	134	72,5	27,5
1977	375	287	88	76,5	23,5

Данните показват, че в сравнение с 1976 година прирастът на влоговете сред вложителите от селата намалява абсолютно и относително. Това се дължи, от една страна, на тенденцията за увеличаване относителното тегло на градското население, а от друга - на нанесените през м.г. щети в селското стопанство.

При разпределението на обикновените (без жилищните) влогове в групи по размер на остатъка се запазва тенденцията на абсолютно и относително намаляване на броя на партидите в групата до 100 лева и на нарастване сумите в групата на влоговете над 1 000 лева (таблица № 21).

Относителното тегло на броя на партидите от групата с размер на остатъка до 100 лева намалява с 3,5 пункта за сметка на увеличение с 2,4 пункта относителното тегло на броя на партидите от групата над 1 000 лв., с 1,0 пункт от групата от 500 до 1 000 лв. и с 0,1 пункт от групата от 101 до 500 лева. По отношение на сумите промените се изразяват в нарастване с 1,7 пункта на относителното тегло на сумите от групата на влоговете над 1 000 лв. за сметка на намаляване относителното тегло на сумата на влоговете от останалите групи (от 101 до 500 лв. и от 501 до 1 000 лв.).

При жилищните влогове промените в относителните тегла на броя на партидите и сумата на влоговете между отделните групи са незначителни.

А. ОБИКНОВЕНИ ВЛОГОВЕ

/партиди-в хил.бр.; суми - в млн.лв./

	31.XII.1975 г.				31.XII.1976 г.				31.XII.1977 г.			
	п-ди	%	сума	%	п-ди	%	сума	%	п-ди	%	сума	%
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
До 100 лв.	3848,0	43,1	207,6	3,5	2958,4	37,1	193,6	3,0	2715,6	33,6	203,3	3,0
От 101 до 500 лв.	2057,5	23,1	682,2	11,4	1921,3	24,1	663,5	10,4	1957,7	24,2	639,8	9,4
От 501 до 1000 лв.	1379,9	15,5	1024,9	17,2	1350,6	16,9	1025,6	16,0	1451,5	17,9	1042,4	15,3
Над 1000 лв.	1632,9	18,3	4047,3	67,9	1744,6	21,9	4514,3	70,6	1969,3	24,3	4941,6	72,3
Общо:	8918,3	100,0	5962,0	100,0	7974,9	100,0	6397,0	100,0	8094,1	100,0	6827,1	100,0
Б. ЖИЛИЩНИ ВЛОГОВЕ												
До 1000 лв.	35,3	7,3	21,8	1,3	45,0	8,8	26,9	1,5	46,6	8,8	29,7	1,6
От 1001 до 2000 лв.	126,7	26,4	196,3	12,0	128,5	25,0	209,8	11,9	132,2	24,9	198,4	11,0
От 2001 до 4000 лв.	164,5	34,2	471,4	28,9	176,0	34,2	508,9	28,7	188,6	35,5	543,1	29,9
Над 4000 лв.	154,1	32,1	943,6	57,8	164,9	32,0	1025,5	57,9	163,5	30,8	1043,7	57,5
Общо:	480,6	100,0	1633,1	100,0	514,4	100,0	1771,1	100,0	530,9	100,0	1814,9	100,0

Данните показват, че по обикновените влогове най-голям относителен дял от общата сума имат влоговете с размери над 1 000 лв. (72,3 % - 4 941 млн.лв.), а най-малък влоговете от групата до 100 лв. (3,0 % - 203 млн.лв.). При жилищните влогове най-голям относителен дял (57,5 % - 1 043,7 млн.лв.) имат влоговете от групата над 4 000 лв., а най-малък (1,6 % - 29,7 млн.лв.) - влоговете от групата до 1 000 лева.

Промените във влоговете по обществени групи са отразени в таблица № 22 .

От данните е видно, че при разпределението на влоговете по обществени групи се утвърждава тенденцията на абсолютно и относително нарастване влоговете на работниците и служителите за сметка на влоговете на останалите обществени групи. Най-голям остатък - 4 554 млн.лева (67 % от общия остатък) имат влоговете на работниците и служителите, следвани от влоговете на кооперираните селяни - 1 948 млн.лева (28,7 % от общия остатък). При жилищните влогове най-голям остатък - 1 636 млн.лева (90,1 % от общия остатък) имат също влоговете на работниците и служителите.

ВЛОЖИТЕЛИ /по обществени групи/	31.XII.1975 г.		31.XII.1976 г.		31.XII.1977 г.		Увеличение, включ. и лихвите		% към общото увеличение	
	с у м а	% ОТ ВЛОГО- ВЕТЕ за СТРА- НАТА	с у м а	% ОТ ВЛОГО- ВЕТЕ за СТРА- НАТА	с у м а	% ОТ ВЛОГО- ВЕТЕ за СТРА- НАТА	1977г. спрямо 1975г.	1977г. спрямо 1976г.	1977г. спрямо 1975г.	1977г. спрямо 1976г.
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
А. ОБИКНОВЕНИ ВЛОГОВЕ										
Работници и служители	3854,8	64,8	4205,9	66,0	4553,6	67,0	698,8	347,7	82,8	82,9
Кооперирани селяни	1816,3	30,5	1885,1	29,6	1948,6	28,7	132,3	63,5	15,7	15,1
Некооперирани селяни	9,7	0,2	14,4	0,2	19,2	0,3	9,5	4,8	1,1	1,2
Други /некооперирани занаят- чий, свободни професии и др./	269,6	4,5	269,1	4,2	272,6	4,0	3,0	3,5	0,4	0,8
Всичко:	5950,4	100,0	6374,5	100,0	6794,0	100,0	843,6	419,5	100,0	100,0
Б. ЖИЛИЩНИ ВЛОГОВЕ										
Работници и служители	1493,3	91,4	1611,0	90,9	1636,1	90,1	142,8	25,1	78,6	57,3
Кооперирани селяни	52,3	3,2	65,2	3,7	73,6	4,1	21,3	8,4	11,7	19,2
Некооперирани селяни	0,6	0,1	1,2	0,1	1,9	0,1	1,3	0,7	0,7	1,6
Други /некооперирани занаят- чий, свободни професии и др./	86,9	5,3	93,7	5,3	103,3	5,7	16,4	9,6	9,0	21,9
Всичко:	1633,1	100,0	1771,1	100,0	1814,9	100,0	181,8	43,8	100,0	100,0

2. Кредитиране на населението за жилищни, потребителски и други нужди.

През отчетната година се наблюдава по-натъшно развитие и на дейността по кредитиране на населението за задоволяване на жилищни, потребителски и др. нужди. По уточнения план за 1977 г. бе определен кредитен лимит в размер 534 млн. лв., от който 144 млн. лв. за кредитиране на населението за жилищни нужди.

Усвояването на лимита за кредитиране на населението за жилищни нужди се вижда от данните в следващата таблица:

Таблица № 23
/в млн. лв./

ВИДОВЕ ЗАЕМИ	Одобен план	Уточнен план	Усвоени средства по кредитния план	% (кол.3 към кол.2)
А	1	2	3	4
Заеми по реда на жилищната спестовност	121,0	121,0	90,4	74,7
в т.ч. по стопански начин	22,0	22,0	22,0	100,0
Заеми на работници и служители в промишлени и други предприятия	11,0	11,0	8,8	80,0
Заеми за довършване на жилищни сгради	4,0	4,0	2,0	50,0
Заеми на лица, пострадали от обществени бедствия и изселващи се по правителствени разпоредби	0,5	4,5	3,1	68,9
Заеми за топлофикация на жилища	0,5	0,5	0,1	20,0
Заеми за основен ремонт на жилищни сгради	0,5	0,5	-	-

А	1	2	3	4
Заеми за възстановяване, преустройство и външно оформяване на жилищни сгради	1,5	1,5	0,8	53,3
Кредитен резерв	5,0	1,0	-	-
Общо:	144,0	144,0	105,2	73,1
Плащания по заеми на народни съвети и др. ведомства	150,0	150,0	150,7	100,5
А общо:	294,0	294,0	255,9	87,0

В сравнение с 1976 г. през изтеклата година е постигнато по-добро усвояване на лимита. Въпреки това не бяха усвоени 38,8 млн. лева (26,9 %) от годишния лимит за кредитиране на населението за жилищни нужди. Основна причина за това бе неизпълнението от страна на строителните организации на програмата за жилищното строителство. За 1977 година планът за пускането в експлоатация на жилища, чието строителство е кредитирано от Държавната спестовна каса, е изпълнен 76 %:

Таблица № 24

ПОКАЗАТЕЛИ	Мя- ка	И з п љ н е н и е		
		1975 г.	1976 г.	1977 г.
А	1	2	3	4
ЧРЕЗ ВЪЗЛАГАНЕ				
План за въвеждане в действие на жилища	бр.	21 905	21 891	23 929
Отчет	"	13 575	12 309	17 212
Изпълнение	%	62	56	72

А	1	2	3	4
ПО СТОПАНСКИ НАЧИН				
План за въвеждане в действие на жилища	бр.	6 039	6 473	7 210
Отчет	"	5 153	5 524	6 417
Изпълнение	%	85	85	89
О Б Щ О				
План за въвеждане в действие на жилища	бр.	27 944	28 364	31 139
Отчет	"	18 728	17 833	23 629
Изпълнение	%	67	63	76

Развитието на кредитната дейност за потребителски и други нужди се характеризира със следните данни:

Таблица № 25

Г О Д И Н И	Брой на разрешените заеми (партиди)	Обща сума на задълженията по заемите (в хил. лв.)
А	1	2
31.XII.1975 г.	884 567	306 488
31.XII.1976 г.	922 609	338 598
31.XII.1977 г.	952 238	362 662

При първоначален план за текущата година 360 млн. лв. на населението бяха предоставени 384 млн. лв. заеми за потребителски и други нужди. Преизпълнението се осигури в рамките на постъпилите погашения над плана. И през този отчетен период заемите се предоставяха предимно за задоволяване нуждите на населението от определени видове стоки, с което се съдействуваше за изпълнение на плана за стокооборота.

3. Безкасови плащания за държавни вземания и оказани услуги на населението

Въпреки положените усилия за по-нататъшното развитие на дейността по безкасовите разплащания за държавни вземания и оказани услуги на населението, броят на текущите сметки на гражданите нарасна от 140,9 хил. към края на 1976 година на 150,8 хил. към края на отчетния период или само с 9,9 хил. Очевидно постигнатият резултат е незадоволителен, като се има предвид, че нарастването на броя на текущите сметки през предходната година възлезе на 24,3 хил. Не бе потърсено достатъчно общественото съдействие при решаването на задачите. Не бе направено необходимото за преодоляване психологическата бариера и укрепване доверието на гражданите в тази прогресивна форма на разплащане. Срещат се редица трудности и във взаимоотношенията на ДСК със заинтересованите министерства и ведомства. Това налага да се осигури точна информация за размерите на плащанията, които трябва да се извършат за сметка на гражданите; своевременно да се отчитат удръжките от трудовете възнаграждения за ежемесечните вноски; срочно да се изпращат разходнооправдателните документи за изплатените от гражданите държавни вземания и услуги от страна на съответните организации, и т.н.

VII. КУЛТУРА НА ОБСЛУЖВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

В изпълнение на партийните и правителствените решения за подобряване на административното обслужване на населението и социалистическите организации в банковата система бяха проведени следните мероприятия

1. По обслужване на населението:

- въведе се в някои банкови клонове целодневно обслужване на гражданите, имащи влогови сметки в чужда валута, и за продажба на валута на заминаващи в чужбина наши граждани. През 1978 година този ред ще се въведе във всички клонове, натоварени да извършват такива услуги;

- в БВБ бяха открити допълнителни работни места, позволяващи по-бързото обслужване на клиентите;

- положени са усилия за развитие на системата за безкасовите плащания на държавни вземания и такси за комунално-битови услуги, като са открити нови 9,3 хил. текущи сметки, с които общият им брой достигна 150,8 хил. За по-успешното решаване на тази задача е възложено от ДСК на ТИИЦ гр. Пловдив да приспособи и препрограмира проекта за електронна обработка на данните по текущите сметки с цел да се използва от всички ТИИЦ в страната. Внедряването на проекта започна от началото на 1978 год. в гр. Пловдив и предстои последователно да се въведе в цялата страна;

- за осигуряване на по-бързото обслужване на гражданите от клоновете на ДСК е проучена и предстои въвеждането на нова технология на обслужване, само от касиер-счетоводител или счетоводител и касиер, без сверяване на остатъка в спестовната книжка с партидите. Тази технология ще доведе до икономия на лично и обществено време. През отчетната година обаче не бяха предприети мерки за нейното внедряване, както и мерки за подобряване организацията на работата в Со

фия, където проблемите са най-остро поставени. В този смисъл е предстоящо решаването и на други въпроси на банковото обслужване на населението: оптимизиране структурата на мрежата на ДСК на основата на централизираната отчетност и децентрализираното обслужване; подобряване условията при осъществяване на безкасовата форма на разплащане; по-широко използване възможностите за интеграция и др. Важен въпрос, който трябва да бъде бързо решен, е и електронизацията на процесите при обслужването на населението. Налага се срочно да се разработи от електронноизчислителните центрове при окръжните градове типов проект за обработка на операциите по влоговете, заемните и разплащателните сметки.

2. По обслужването на социалистическите организации:

- проучиха се възможностите за усъвършенствуване на инкасото чрез разкриване на нощни трезори, които предстои да се въведат постепенно във всички банкови клонове;

- разработиха се и предстои внедряването на нови образци платежно-разплащателни документи, отговарящи на изискванията на електронната обработка и на нуждите на счетоводната отчетност на социалистическите организации;

- с новите банкови нормативни актове бяха разширени компетентностите на ръководствата на окръжните и районните банкови клонове, позволяващи по-бързото решаване въпросите на организациите, въведоха се редица облекчения при кредитирането и разплащанията;

- въведе се Единната държавна система за деловодство в клоновете на БНБ и ДСК;

- бяха положени значителни усилия за по-нататъшно развитие на мрежата от клонове, за доставяне на нови организационни средства и др.

През 1977 година ръководството на банката направи преглед на състоянието на работата за подобряване на админис

тративното обслужване на населението и социалистическите организации и прецени, че независимо от взетите мерки и проведените мероприятия обслужването на гражданите и социалистическите организации не е на необходимото ниво. Допускат се слабости в организацията и управлението на дейностите, както и случаи на некомпетентно и бавно обслужване на клиентите, на формализъм и бюрократизъм, изоставане по внедряването на съвременни технически средства за обслужване и обработка на информацията, липса или недостатъчна координация и съгласуваност между банковите клонове и социалистическите организации, и пр.

С оглед отстраняването на допусканите слабости и осигуряване цялостно изпълнение на задачите на банката по усъвършенстване на административното обслужване, произтичащи от партийните и правителствени решения, ръководството на банката възложи на комисия изготвянето на нова план-програма за осъществяването от банковата система на мероприятия за изпълнението на партийните и правителствените решения за усъвършенстване на административно обслужване на населението и социалистическите организации, която беше своевременно утвърдена. Изпълнението на план-програмата ще реши до голяма степен този важен проблем.

УИИ. СЧЕТОВОДНО-ОТЧЕТНА РАБОТА И КИБЕРНЕТИЗАЦИЯ НА БАНКОВИТЕ ДЕЙНОСТИ

1. Счетоводно-отчетна работа

Обемът на счетоводно-отчетната работа на банката, измерен с броя на представените платежно-разплащателни документи през 1977 год., спрямо 1976 година, показва намаление. През 1977 год. тяхният брой е 54 416 хил. броя при 56 233 хил. броя за 1976 г. Намалението се дължи на продължаващата концентрация в народното стопанство и особено извършената през годината такава при бюджетните учреждения. Като се има предвид, че броят на счетоводителите през годината е намален със 74 броя, и че се засилиха изискванията към тях, то реално намаление в натовареността на банковите счетоводители няма.

В съответствие с измененията в нормативните документи за управление на икономиката и банковите наредби беше разработена нова Инструкция за счетоводната отчетност в БНБ.

Общото състояние на счетоводната отчетност при банковите клонове е добро. Усилията на счетоводителите бяха насочени главно към ускоряване на разплащанията и засилване контрола по спазването на нормативните документи, свързани с разплащанията, с което съдействуваха за изпълнението на националните програми.

2. Кибернетизация на банковите дейности

През отчетния период работата по кибернетизацията на банковите дейности беше насочена към изпълнението на задачите по проектиране на основните подсистеми на АСУ на БНБ и ДСК, поддържане и актуализиране на действащите проекти, обучението на специалистите по усвояване на електронно-изчислителните машини МДС-2400 и Юнивак-1100, ефективното използване наличната електронно-изчислителна техника и подготовката за разширение на материално-техническата база.

В областта на проектирането бяха изпълнени всички планирани задачи. Това изискваше от колектива при Кибернетичния център да преодолява определени трудности от кадрови, организационен и методически характер. Така например до подписването на договора с фирмата Юнивак през месец април не беше възможно да се специфицират проектните решения в съответствие с изискванията на конкретната електронно-изчислителна техника.

Поради забавяне на доставката на електронно-изчислителната машина Юнивак-1100 с вътрешна заповед се разпореди част от внедрените проекти да бъдат препрограмирани за работа в други електронно-изчислителни центрове. Преработен б проектът за обхващане на текущите сметки за безкасови плащания за държавни вземания и оказани услуги на населението.

Успешно бе изпълнена задачата за унифициране и стандартизиране на банковите документи. Пригодени бяха за работ при условията на електронна обработка 53 вида банков документа, като 20 вида отпаднаха от документооборота.

През отчетния период бе доставена електронно-изчислителна машина за обхващане на данни МДС-2400. За кратко време машината и терминалите бяха монтирани, проведен беше генералният тест и бяха усвоени софтуерните възможности на машината.

Планът за ефективния фонд работно време на наличната електронно-изчислителна техника беше преизпълнен с 14,4 %, а за обработката на данни - с 13 %.

IX. КАДРИ И ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

Настъпилите изменения в числения състав на кадрите в банковата система през 1977 год. в сравнение с 1975 и 1976 год. се виждат от данните в следващата таблица:

Таблица № 26

Числен състав	1975 г.	1976 г.	1977 г.	Индекс	
				$\frac{1977}{1975}$	$\frac{1977}{1976}$
А	1	2	3	4	5
ОБЩО ЗА БАНКОВАТА СИСТЕМА					
Заети служители към 31.XII. - всичко	14 663	14 721	14 628	99,8	99,4
от тях: жени	10 726	10 919	10 792	100,6	98,8
Относителен дял	73,2	74,2	73,8	X	X
ПРИ БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА					
Заети служители към 31.XII. - всичко	8 000	7 980	7 933	99,2	99,4
от тях: жени	5 235	5 305	5 207	99,5	98,2
Относителен дял	65,4	66,5	65,6	X	X
В т.ч.:					
КИБЕРНЕТИЧЕН ЦЕНТЪР					
Заети служители към 31.XII. - всичко	195	202	141	72,3	69,8
от тях: жени	146	139	106	72,6	76,3
Относителен дял	74,9	68,8	75,2	X	X
ПРИ БЪЛГАРСКА ВЪНШНО-ТЪРГОВСКА БАНКА					
Заети служители към 31.XII. - всичко	541	533	533	98,5	100,0
от тях: жени	418	423	408	97,6	96,5
Относителен дял	77,3	79,4	76,5	X	X

А	1	2	3	4	5
ПРИ ДЪРЖАВНА СПЕСТОВНА КАСА					
Заети служители					
към 31.XII.-всичко	5 927	6 006	6 021	101,6	100,2
от тях: жени	4 927	5 052	5 071	102,9	100,4
Относителен дял	83,1	84,1	84,2	x	x

Към края на отчетния период се наблюдава намаление на числения състав на кадрите общо за банковата система - с 0,2 % спрямо 1975 г. и с 0,6 % спрямо 1976 г. Това е свързано с намалението на заетите служители в системата на Българската народна банка, съответно с 0,8 % и 0,6 %, и по-специално в Кибернетичния център, където намалението е съответно с 27,7 % и 30,2 %. Успоредно с това при Българската външотърговска банка през отчетната година спрямо 1975 г. се отчита намаление на заетите служители с 1,5 %, а спрямо 1977 год. численият им състав остава непроменен. При Държавната спестовна каса се наблюдава нарастване броя на заетите лица съответно с 1,6 % и 0,2 %.

Възрастовата структура на кадровия състав общо за банковата система се вижда от следните данни:

Таблица № 27

Възрастова структура	1975 г.	1976 г.	1977 г.	Индекс	
				$\frac{1977}{1975}$	$\frac{1977}{1976}$
А	1	2	3	4	5
Общо за банковата система					
Всичко	14 663	14 721	14 628	99,6	99,4
в това число:					
До 30 години	4 581	4 454	4 117	69,9	62,8

А	1	2	3	4	5
Относителен дял	31,2	30,1	28,1	X	X
От 31 до 50 години	7 593	7 720	7 784	102,5	100,8
Относителен дял	51,8	52,4	53,2	X	X
От 51 до 60 години	2 111	2 320	2 515	119,1	108,4
Относителен дял	14,4	15,8	17,2	X	X
Над 60 години	378	247	212	56,1	85,8
Относителен дял	2,6	1,7	1,5	X	X

През 1977 г. продължава да се наблюдава неблагоприятната тенденция на стареене на кадровия състав, което се потвърждава от намаляването на относителния дял на кадрите в групата до 30 години (с 3,1 пункта спрямо 1975 г. и с 2 пункта спрямо 1976 г.) и от увеличаването на относителния им дял в групите от 31 до 50 години (с 1,4 пункта спрямо 1975 г. и с 0,8 пункта спрямо 1976 г.) и от 51 до 60 години (с 2,8 пункта спрямо 1975 г. и с 1,4 пункта спрямо 1976 г.). Тази тенденция се отчита едновременно и при трите банки. Намаляването на относителния дял на кадрите в групата над 60 години е свързано с пенсионирането на квалифицирани банкови служители.

Измененията в кадровия състав по групи съобразно трудовия стаж се виждат от следните данни:

Таблица № 28

Структура на кадрите съобразно трудовия стаж	1975 г.	1976 г.	1977 г.	Индекс	
				1977 1975	1977 1976
А	1	2	3	4	5
Общо за банковата система					
Всичко:	14 863	14 721	14 628	99,0	99,4
В това число:					
До 3 години	2 262	1 426	1 135	50,2	79,6
Относителен дял	15,4	9,7	7,6	X	X

А	1	2	3	4	5
от 4 до 20 години	7 877	7 999	8 056	102,3	100,7
Относителен дял	53,7	54,3	55,1	X	X
Над 20 години	4 524	5 296	5 437	120,2	102,7
Относителен дял	30,9	36,0	37,1	X	X

Измененията в относителния дял на кадрите по групи съобразно стажа са в пряка зависимост от измененията във възрастовата структура.

През отчетния период пред банковата система бяха поставени за решаване нови и по-отговорни задачи. Повишиха се и изискванията към системата като планово-регулируещ, координираещ и контролен орган. Всичко това наложи да се положат повече грижи за повишаване квалификацията на кадрите. Във връзка с това учебният център при банката организира и проведе 21 краткосрочни курсове с общо 1 500 специалисти, пред които бяха изнесени общо 550 часа лекции и проведени общо 60 часа събеседвания.

Х. ПРИХОДИ И РАЗХОДИ НА БАНКИТЕ

Размерът и структурата на приходите и разходите на банките за 1977 г., сравнени с предходните 1975 и 1976 г. се виждат от данните в следващата таблица:

Таблица № 29
(в хил. лева)

№ по ред	Приходи и разходи	1975 г. сума	1976 г. сума	1977 г. сума	1976 г. спрямо 1977 г. разлика: (+) или (-)
А	Б	1	2	3	4
А. ПРИХОДИ					
1.	Лихви по заеми за оборотни средства, съучастия, ценни книжа, кореспондентски сметки, депозити и по сметки в чуждестранна валута	315 941	388 037	470 358	+ 21.21
2.	Лихви по заеми за капитални вложения	234 166	263 010	291 860	+ 8.43
3.	Лихви по заеми за незавършено строителство и проектиране	129 602	145 132	126 333	- 11.20
4.	Получени лихви от ДСК по сметката ѝ в БНБ	120 324	136 810	154 727	+ 13.03
5.	Лихви по специалната сметка на Министерство на финансите при ДСК	22 416	22 416	15 773	- 23.64
6.	Лихви по заеми за жилищно строителство	16 083	15 683	15 447	- 2.73
7.	Лихви по заеми за потребителски нужди	15 766	16 111	16 234	+ 13.17

А	Б	1	2	3	4
8.	Лихви по вземания на държавния жилищен фонд	3 274	4 186	4 536	+ 8.36
9.	Комисиона от продажба на валута	57 585	60 118	66 528	+ 10.66
10.	Други комисиони и курсови разлики	16 245	18 761	21 029	+ 12.09
11.	Други приходи	4 249	7 757	16 054	+106.96
	ВСИЧНО:	933 671	1084.287	1203.479	+ 10.99
	<u>Б. РАЗХОДИ</u>				
12.	Административно-управителни разходи	39 117	37 356	45 171	+ 20.92
13.	Платени лихви от Българска народна банка на ДСК	120 324	136 810	154 727	+ 13.09
14.	Лихви по разплащателни, фондови и други сметки	53 280	53 031	60 228	+ 13.57
15.	Лихви по обикновени влогове на ДСК и текущи сметки	64 743	70 659	75 140	+ 6.34
16.	Лихви по жилищни влогове при ДСК	15 750	17 298	18 098	+ 4.62
17.	Лихви по кредиторни вземания на държавния жилищен фонд	3 274	4 186	4 536	+ 8.36
18.	Курсови разлики	-	42 200	30 380	- 28.01
19.	Резервирани суми за увеличение капитала на БВБ	20 000	-	-	-
20.	Други разходи	6 826	3 284	14 481	+340.95
	ВСИЧНО:	323 314	364 824	402 660	+ 10.37
	П Е Ч А Л Б А:	610 357	719 463	800 819	+ 11.30
		933 671	1084.287	1203.479	+ 10.99

От анализа на общата равнoсметка за приходите и разходите на банките могат да се направят следните изводи:

Общата сума на приходите към 31.XII.1977 г. възлиза на 1 203 479 хил. лева, като бележи увеличение в сравнение с 1976 г. със 113 132 хил. лева или с 10.39 %.

Най-голям дял от приходите заемат събраните лихви. В сравнение с 1976 г. те са се увеличили със 102 217 хил. лв. или с 10.24 %.

От приходите на БНБ най-голям дял представляват събраните лихви по заемите за оборотни средства - 454 095 хил. лева, за капитални вложения - 291 860 хил. лева и за незавършено строителство - 128 933 хил. лева. Тук следва да се отбележи намалението на лихвите по заемите за незавършено строителство и проектиране с 16 259 хил. лева или с 11.26%, което се дължи на връщане на част от начислените лихви по заемите за незавършено строителство при предсрочно въвеждане на обектите в действие, намаление на редовните и просрочени заеми за незавършено строителство и проектиране, а така също и на намалението на средния лихвен процент на просрочените заеми. Общата сума на събраните лихви представлява 38.63 % от приходите на Българска народна банка.

При Държавна спестовна каса най-голям дял от приходите заемат получените от БНБ лихви по текущата ѝ сметка. Същите към 31.XII.1977 г. представляват 73.09 % от приходите на ДСК. В сравнение с 1976 г. те бележат увеличение с 17 317 хил. лева или с 13.09 %. Намаление на лихвите е отбелязано по специалната заемна сметка на Министерството на финансите при ДСК с 6 643 хил. лева или с 29.64 %, което се дължи на намаление средствата по тази сметка по нареждане на същото министерство.

Най-голям дял от реализираните приходи в Българска външотърговска банка заемат приходите, получени от комисиина при продажба на валута и от други комисионни операции, които към 31.XII.1977 г. възлизат на 66 654 хил. лева и представляват 52.94 % от общите ѝ приходи. В сравнение с 1976 г.

приходите от комиссионни операции са се увеличили с 10.14 %

Другите приходи на банките са се увеличили към 31.XII.1977 г. в сравнение с 1976 г. с 8 237 хил. лева (от 7 757 хил. лева на 16 054 хил. лева). Увеличението се дължи на събраните глоби от банките съгласно Правилника за отношенията с банките в народното стопанство.

Общата сума на разходите към 31.XII.1977 г. възлиза на 402 660 хил. лева и бележи увеличение в сравнение с 1976 г. с 37 836 хил. лева или с 10.37 %. Увеличението на разходите е в резултат главно на платените в повече лихви през 1977 г. по текущата сметка на ДСК при БНБ - 17 917 хил. лева, а така също и на платените лихви по разплащателните, фондовите и други сметки на социалистическите организации и по влоговите сметки на гражданите.

Най-голям дял в разходите на БНБ представляват платените лихви за предепозираните средства от ДСК - 154 727 хил. лева. Значителна сума представляват и платените лихви от БНБ по разплащателните, фондовите и другите сметки на социалистическите организации. Същите към 31.XII.1977 г. възлизат на 56 438 хил. лева, като бележат увеличение в сравнение с 1976 г. с 9 931 хил. лева или с 22 %.

От разходите на ДСК най-голям дял съставляват платените лихви по обикновените и жилищни влогове на гражданите, които от 87 957 хил. лева към 31.XII.1976 г. нарастват на 93 238 хил. лв. към 31.XII.1977 г. или показват увеличение от 5 381 хил. лв. (6 %).

Административно-управителните разходи на банката възлизат към 31.XII.1977 г. на 45 171 хил. лева или са увеличени спрямо 1976 г. с 7 815 хил. лв. (20,92 %), а спрямо 1975 г. - с 6 054 хил. лв. (15.47 %).

Това завишение на разходите спрямо предшестващите години се дължи на разплатените за сметка на административно-управителните разходи капитални вложения в размер на 6 376 хил. лв., докато такива през 1976 г. не са изплащани,

а през 1975 г. са изплатени 4 981 хил. лв.; изплатени в повече спрямо 1976 г. за канцеларски и стопански разходи 148 хил. лв.; увеличението на разходите за командировки, ремонт на инвентара и другите разходи в ДСК с 400 хил. лв.; увеличението на другите разходи на БНБ със 732 хил. лв. в резултат на внесените в бюджета намаления по решение № 150 на Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет.

Общата печалба на банките към 31.XII.1977 г. възлиза на 800 819 хил. лева и е увеличена спрямо 1976 г. с 81 356 хил. лв. или с 11.30 % и спрямо 1975 г. - с 190 462 хил. лв. или с 31.20 %.

х

х

х

Предлагам Министерският съвет да приеме следното

РЕШЕНИЕ:

Одобрява отчета за дейността на банковата система през 1977 година.

Приложение: Годишен баланс

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(проф. В. Никифоров)

раз-дели	Наименование	Сума	раз-дели	Наименование	Сума
АКТИВ					
III.	НАРИЧНИ СРЕДСТВА				
	Резервна каса	499.555.608.63	I.	ФОНДОВЕ НА БАНКИТЕ	932.402.693.64
	Каса	32.358.613.25	II.	ЕМИСИИ	2.395.098.904.45
IV.	СЪБПОЦЕННИ МЕТАЛИ	42.225.956.60	VI.	ВЛОГОВЕ В ЧУДЕСТРАННА ВАЛУТА	83.861.929.52
V.	СЪУЧАСТИИ И ЦЕННИ КНИЖА	45.586.451.77	VII.	ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ПО ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ПО ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ СМЕТКИ НА БЮДЖЕТНИ УЧРЕЖДЕНИЯ	
VII.	ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ПО ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ПО ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ СМЕТКИ НА БЮДЖЕТНИ УЧРЕЖДЕНИЯ			Приходи по републиканския бюджет	-
	Разходи по републиканския бюджет	-		Остатък по републиканския бюджет от минали години	450.136.939.90
VIII.	СПЕЦИАЛНИ СМЕТКИ НА МИНИСТЕРСТВА, ВЕДОМСТВА И ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ			Бюджетни сметки на народните съвети и на учрежденията им	-
	Специални сметки на министерства, ведомства и обществени организации	-		Извънбюджетни сметки на учреждения	1.072.940.447.23
	Разплащания с Министерството на финансите и с други министерства и ведомства по валутни операции	10.681.170.78	VIII.	СПЕЦИАЛНИ СМЕТКИ НА МИНИСТЕРСТВА, ВЕДОМСТВА И ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ	
IX.	БАНКОВИ И ДРУГИ ИНСТИТУТИ			Специални сметки на министерства, ведомства и обществени организации	841.907.465.15
	Свободни средства на Българска външнотърговска банка	3.474.193.606.07		Разплащания с Министерството на финансите и с други министерства и ведомства по валутни операции	200.201.895.74
X.	СРЕДСТВА ПО СПЕЦИАЛНИ ФОНДОВЕ НА БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА В ДРУГИ БАНКОВИ ИНСТИТУТИ	242.108.607.56	IX.	БАНКОВИ И ДРУГИ ИНСТИТУТИ	
XI.	ЗАЕМИ НА СТОПАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ			Българска външнотърговска банка	3.474.193.606.07
1.	Заеми за оборотни средства			Държавна спестовна каса	8.349.840.356.00
	Заеми за изпълнение на задачите, предвидени в плановете	6.394.971.760.42		Държавен застрахователен институт	67.229.323.73
	Заеми за покриване на допълнителни потребности от оборотни средства възникнали в хода на изпълнение на плана	1.136.545.036.70		Застрахователни дружества	10.967.759.61
	Просрочени заеми за оборотни средства	435.914.120.15	X.	СРЕДСТВА НА СТОПАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ	
2.	Заеми за капитални вложения			Разплащателни сметки	1.008.730.149.84
	- за незавършени капит. вложения	1.245.841.894.32		Акредитиви и други сметки за средства със специално предназначение	295.337.304.18
	- за завършени капит. вложения	5.817.177.825.51		Фондове	1.287.520.950.62
	- за собствени оборотни средства за нови обекти и за разширяване на съществуващи	-		Дългосрочни депозити	535.656.168.93
	Временни заеми за капитални вложения	92.620.962.57		Средства за финансиране на капитални вложения по плана	887.677.111.93
	Просрочени заеми за капитални вложения	63.547.168.65		Средства за финансиране на децентрализиран капитални вложения извън плана	215.627.698.61
3.	Заеми за незавършено строителство и проектиране		XIa.	СМЕТКИ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОРГАНИЗАЦИИ	
	- на строителни и проектантски организации	2.885.268.862.63		Разплащателни сметки	122.132.838.18
	- на инвеститора	2.425.770.309.38		Фондове	37.954.995.60
	Просрочени заеми за незавършено строителство и проектиране	305.324.036.88		Валутни сметки на стопански организации	
XIa.	СМЕТКИ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОРГАНИЗАЦИИ			- разплащателни сметки в чуждестранна валута	94.939.677.08
	Заеми за оборотни средства	998.829.188.98		- фондови сметки в чуждестранна валута	203.716.382.10
				- текущи сметки в чуждестранна валута	50.726.581.72
	Пренос	26.148.521.180.85		Пренос	22.618.801.179.83

раз-дели	Наименование	Сума	раз-дели	Наименование	Сума	
	Пренос	26.148.521.180.85		Пренос	22.618.801.179.84	
	Валутни сметки на стопански организации			- вземания на стоп. организации по предоставени фирмени кредити	70.710.013.44	
	- заеми в чуждестранна валута	496.623.162.88		Чуждестранни акредитиви износ с покритие	1.807.557.20	
	- текущи сметки в чуждестранна валута	27.535.007.13		Валутни сметки на частни лица	16.606.213.98	
	Плащания по чуждестранни акредитиви износ на изждане без покритие	7.140.503.83		Други валутни сметки	144.734.018.54	
	Други валутни сметки	9.363.100.33	XI6.	ЧУЖДЕСТРАННИ КОРЕСПОНДЕНТИ	776.142.496.32	
XI6.	ЧУЖДЕСТРАННИ КОРЕСПОНДЕНТИ			Текущи сметки		
	Текущи сметки	882.797.117.52		Клирингови и компенсационни сметки	23.647.566.72	
	Клирингови и компенсационни сметки	87.994.539.63		Получени банкови кредити	5.066.305.944.07	
	Предоставени банкови кредити	1.136.319.727.29		Получени фирмени кредити	390.974.258.58	
	Предоставени фирмени кредити	70.710.013.44	XII.	ЛИКВИДАЦИОННИ И СЪДЕБНИ ЗАЕМИ И СМЕТКИ	12.298.59	
	Авалирани задължения	335.701.269.81	XIV.	ОСНОВНИ СРЕДСТВА		
XIв.	ЧУЖДЕСТРАННИ ПАРИЧНИ СРЕДСТВА	37.479.707.77		Изкабяване на основните средства и на малощните и малотрайни предмети	14.870.053.05	
XII.	ЛИКВИДАЦИОННИ И СЪДЕБНИ ЗАЕМИ И СМЕТКИ	31.279.61	XV.	ДРУГИ ДЕБИТОРНИ И КРЕДИТОРНИ СМЕТКИ	152.793.894.04	
XIII.	БАНКОВИ КАПИТАЛНИ ВЛОЖЕНИЯ И ОСНОВЕН РЕМОУТ	568.297.28		XVI.	ПРЕВОДИ	73.703.310.244.51
XIV.	ОСНОВНИ СРЕДСТВА			XVII.	РЕЗУЛТАТНИ СМЕТКИ	707.188.105.84
	Основни средства и малощни и малотрайни предмети	53.156.628.27	XVIII.	РАЗЛИКИ ПО БАЛАНСОВИ СМЕТКИ		
XV.	ДРУГИ ДЕБИТОРНИ И КРЕДИТОРНИ СМЕТКИ	761.094.694.59				
XVI.	ПРЕВОДИ	73.632.855.899.68				
XVII.	РЕЗУЛТАТНИ СМЕТКИ	11.714.70				
XVIII.	РАЗЛИКИ ПО БАЛАНСОВИ СМЕТКИ					
	Всичко	103.687.903.844.61		Всичко	103.687.903.844.61	
	АКТИВНИ ЗАДБАЛАНСОВИ СМЕТКИ	18.324.249.875.23		ПАСИВНИ ЗАДБАЛАНСОВИ СМЕТКИ	18.324.249.875.23	
	Общо	122.012.153.719.84		Общо	122.012.153.719.84	

ПРОСРОЧЕНИ ПЛАТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ бр. 15531 440.213.580.21 лв.

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ДИРЕКТОР:

/Хр. Хараламбов/

/Г. Колев/